

Høgskulen på Vestlandet

Masteroppgave

MASA645-MG-2023-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	02-06-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Sluttdato:	16-06-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Masteroppgave		
Flowkode:	203 MASA645 1 MG 2023 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	217
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	19281
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	11
Andre medlemmer i gruppen:	Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Jeg godkjenner avtalen om publisering av masteroppgaven min *

Ja

Er masteroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er masteroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

MASTEROPPGAVE

Trygg på trening – seksuelle overgrep i idretten. Dialog og samhandling som verktøy når tematikken virker uangripelig og uforståelig.

Safe at training – sexual assault in sport. Dialog and interaction as tools when the topic seem unassailable and incomprehensible.

Trond Berge Høvik

Master i samfunnsarbeid, MASA 645

Institutt for velferd og deltaking

Ingrid Onarheim Spjeldnæs

16.06.2023

Innholdsfortegnelse

Forord.....	5
Sammendrag	6
Abstract.....	7
1. Innledning	8
1.1 Introduksjon	8
1.2 Samfunnsarbeid med idrett som arena	11
1.3 Trygg på trening-prosjektet.....	12
1.4 Problemstilling og avgrensning	14
2. Seksuelle overgrep i idretten	15
2.1 Seksuelle overgrep i et samfunnsperspektiv.....	15
2.1.1 Begrepsavklaring	16
2.1.2 Seksuelle overgrep i et historisk perspektiv.....	16
2.1.3 Samfunnsperspektiv.....	17
2.2 Seksuelle overgrep i breddeidretten.....	18
2.2.1 Seksuelle overgrep i internasjonal idrett	19
2.2.2 Overgrep i norsk idrett.....	21
2.2.3 Dynamikken mellom overgriper og offer	21
2.3 Teoretisk rammeverk	24
3. Metode.....	26
3.1 Hermeneutisk perspektiv	26
3.2 Forforståelse	29
3.3 Kvalitativ datasamling	31
3.4 Fokusgrupper	32
3.5 Rekruttering og beskrivelse av deltaker.....	34
3.6 Analyse	34
3.6.1 Stegvis Deduktiv Induktiv metode (SDI).....	35
3.6.2 Stegvis kodeprosess	36

3.7 Etske overveielser	38
4.0 Teori	38
4.1 Med dialog som verktøy.....	38
4.2 Problemrettet undervisning.....	39
4.3 Empowerment og avmakt.....	41
5. Funn	44
5.1 Håndtering av varsling.....	45
5.2 Kunnskap om rutiner.....	47
5.3 Kunnskap om seksuelle overgrep.....	49
6. Diskusjon	51
6.1 Varsling er personrelatert	51
6.2 Mangel på rutiner	53
6.3 Mangel på helhetsforståelse om seksuelle overgrep.....	55
7. Metodiske utfordringer.....	57
8. Konklusjon.....	58
9. Litteraturliste.....	60

Forord

Det har vært utfordrende å skrive en masteroppgave om et tema som påvirker meg og mange andre sterkt. Samtidig har det vært utfordringer i å skrive om “hjertebarnet” Trygg på trening, hvor prosjektet har vært en del av oppgaven. Å se seg selv utenfra, med et kritisk blikk, har til tider skapt mer enn ett grått hår. Tematikken seksuelle overgrep er i seg selv vanskelig å ta inn over seg, spesielt om man ser på omfanget. Det har vært en enorm lærerik prosess, hvor jeg har fått lov til å fordype meg i noe jeg virkelig brenner for, det å forhindre seksuelle overgrep i idretten. Det har til tider vært slitsomt og mye av hverdagen har gått med på å tenke på masteroppgaven. Jeg har lært mye under arbeidet og jeg har et mye større kunnskapsnivå nå enn det jeg hadde før jeg begynte dette prosjektet.

Det er så mye jeg ville ha med og så mye jeg ville ha sagt, men et sted måtte jeg stoppe.

Jeg har en enorm takknemlighet til min samboer Hege, som har gitt meg tid og mulighet til å lese, skrive og tenke. Samtidig vil jeg få gi en stor takk til min arbeidsgiver Nok Bergen som har gitt meg rom og tid til å være en masterstudent. Uten denne velviljen hadde ikke tiden strukket til.

Min veileder Ingrid Onarheim Spjeldnæs fortjener den største takknemlighet. Uten hennes tilbakemeldinger, råd og støttende ord hadde ikke denne oppgaven landet like godt. Hennes stødige framtoning, gode spørsmål, interesse for tematikken og oppgaven kan ikke beskrives godt nok.

Til slutt vil jeg takke Martin Uthaug og Maria Karin Dalsbø, uten dere hadde ikke Trygg på trening fungert. Og så til alle som har vist nysgjerrighet og interesse for oppgaven; de gode ordene og støtten har vært veldig verdifull. Mine medstudenter har bidratt med gode samtaler og latter, gode løpevenner har vært gode å ha når hodet var fullt av tanker.

Bergen 16.06.2023

Trond Berge Høvik

Sammendrag

Barn og unge skal oppleve trygghet og mestring på idrettsarenaen, men en rekke medieoppslag de siste årene har vist at seksuelle overgrep også skjer i idretten. Trygg på trening er et prosjekt som startet for syv år siden med formål om å undervise breddeidrettslag på Vestlandet i håndtering av varsler om seksuelle overgrep. Prosjektet har generert flere spørsmål som har vært bakgrunnen for utviklingen av denne studien, og konkret stilles spørsmålet om *hvordan ansvarshavende medlemmer i breddeidrettslag opplever håndteringen av seksuelle overgrep i sitt idrettslag?* Hensikten er å se på breddeidrettslag sitt kunnskapsgrunnlag for håndtering av overgrepssaker, og hvilke rutiner de har i forhold til varsling og deltakelse hvor barn driver idrett.

Oppgaven har en hermeneutisk tilnærming og det er brukt kvalitativ datainnsamling gjennom tre fokusgrupper med totalt 11 deltakere som representerer åtte forskjellige idrettslag.

Analysen, som er inspirert av en Stegvis Deduktiv Induktiv metode (SDI), viste mangel på kunnskap og rutiner hos alle de åtte idrettslagene som var representerte, samtidig som håndteringen av varslingssaker viser seg å være personrelatert. Idrettslagene som deltok meldte at det var enten styreleder eller daglig leder som satt med ansvaret med å håndtere varslingene.

Oppgaven konkluderer med at informasjon fra Norges idrettsforbund om hvordan håndtere seksuelle overgrep i idrettslag, oppleves som mangelfull blant deltakerne i studien. Kun én av deltakerne kjente til at Norges idrettsforbund faktisk har en veileder som skal brukes ved håndtering av seksuelle overgrep. Alle deltakerne etterlyste ekstern hjelp i forhold til rådgiving for håndtering, og det var personavhengig i hvilken grad idrettslagene hadde en slik form for rådgiving. Samtidig ønsket deltakerne større søkelys på opplæring om og undervisning rundt seksuelle overgrep.

Abstract

Children and young people should feel safe and mastery in the sports arena, but several media reports in recent years have shown that sexual abuse occurs also in sports. Safe at training (Trygg på trening) is a project that started seven years ago with the aim of teaching grassroots sports teams in Western Norway how to handle reports of sexual abuse. The project generated several questions that provided fertile ground for the development of this thesis. The problem set used in the thesis is *How do responsible members of grassroots sports teams experience the handling of sexual abuse in their sports team?* The purpose is to look at the grassroots sports team's knowledge base for handling abuse cases and what routines they have in relation to notification and participation where children play sports.

The study has a hermeneutic approach and qualitative data collection has been used through three focus groups with a total of 11 participants representing eight different sports teams.

The analysis, which is inspired by a Stepwise Deductive Inductive method (SDI), shows a lack of knowledge and routines in all eight sports teams, while the handling of notification cases is person-related. The sports teams that participated reported that it was either the chairman of the board or the general manager who were responsible for handling the notifications.

The study concludes that information from the Norwegian Sports Confederation on how to deal with sexual abuse in sports teams, is perceived as lacking among the participants in the study. Only one of the participants knew that the Norwegian Sports Confederation actually has a guideline which shall be used when dealing with sexual abuse. All the participants called for external help in relation to counseling for handling, and it depended on the individual to what extent the sports teams had this form of counseling. At the same time, the participants asked for a greater focus on education and training on sexual abuse.

1. Innledning

1.1 Introduksjon

“Monsters don't come near children, nice men do”. Dette er en boktittel fra 2003, skrevet av Long og McLachlan, som begge har jobbet som etterforskere hos Scotland Yard, politietaten i Stor-London. Det ligger en del sannhet i den boktittelen, en skremmende sannhet om hvor naive vi mennesker kan være, hvor måten man fremstår på kan bestemme hvordan vi oppfatter våre medmennesker. Det finnes ikke monstre, men barn tror på slikt. Bruker vi denne benevnelsen, skaper vi en forståelse av at overgripere ser ut som monstre og barna kan da bruke det som en referanse ved at de tenker at voksne som ikke ser ut som monstre er alltid snille. I overgrepssaker av barn, hvor jeg har vært involvert som rådgiver, hører jeg ofte; “Også hen da, som er så snill og flink med barna”. Selvsagt er en overgriper flink og snill mot barn, hvordan skal hen ellers komme i kontakt med dem og hvordan skal hen klare å skape tillit om hen ikke er snill og grei? Slemme voksne som ikke er snille mot barn, kommer heller ikke i en positiv relasjon til barn. Denne oppgaven handler om seksuelle overgrep mot barn i breddeidretten, og hvordan håndteringen av problematikken oppleves fra et trener-, styreleder- eller daglig lederperspektiv.

Overgrep skjer også på andre arenaer, ikke bare i idretten. Det er vanskelig å tallfeste hvor mange barn i skolealder som opplever seksuelle overgrep, men en studie fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress - NKVTS viser at 25% av 18 åringene oppgir at de har opplevd vold fra en av foreldrene minst en gang (Hafstad & Augusti, 2019, s. 25). I 2019 skrev Beate Goldschmidt-Gjerløw artikkelen “*Children's rights and teachers' responsibilities: reproducing or transforming the cultural taboo on child sexual abuse?*”, hvor hun intervjuet 64 sosialfaglige lærere på videregående skoler (Goldschmidt-Gjerløw, 2019, s. 25-26). Studien viste at lærere ikke tok opp tema som seksuell trakassering og seksuelle overgrep blant unge. Det som ble oppgitt som grunn var blant annet stigmatisering og re-traumatisering, andre faktorer var stor arbeidsmengde og dårlig opplæring/forberedelse under lærerutdanningen. En lærer mente at seksuelle overgrep ikke burde være et tema i sosiale fag, da lærerne ikke hadde tid til å håndtere konsekvensene i etterkant. I artikkelen etterlyser Goldschmidt-Gjerløw en nødvendighet for at tematikken blir bedre adressert i skolen.

I 2019 utførte Folkehelseinstituttet en systematisk kartleggingsoversikt, som var basert på studier angående effektene og erfaringene med opplæringstiltak rettet mot barn og unge for å forebygge og avdekke vold, krenkelser eller overgrep. Oversikten tok for seg 65 studier som var publisert mellom 2000 og 2018. Majoriteten av studiene ble utført i vestlige land, men det ble ikke funnet noen studier fra Norge eller andre land i Skandinavia (Blaasvær & Baiju, 2019, s. 24-25). Kartleggingsoversikten viste at 97% av studiene viste positive effekter når det gjaldt forbedring på barn og unges kunnskaper og vold og krenkelser, og ferdigheter for å kunne håndtere overgrepssituasjoner (Blaasvær & Baiju, 2019, s. 37-39).

Flere reportasjer viser at varslingsrutiner ikke er på plass i idretten. Artikkelserien *“Idrettsovergrepene”* (Folkvord et.al, 2020) og reportasjen *“Dobling av varsler om overgrep i idretten”* (Ludvigsen, 2020) viser at antallet varsler i idrettssammenheng er stort, og at det ikke finnes et system for å registrere varslingene. TV2.no og reportasjen *“Om han slutter, mister idretten oversikten bare han har”* viser at mangel på varslingsrutiner er eksisterende og pågående i idretten (Krogsæther & Vatn, 2023).

I Norge har det i senere tid vært en rekke overgrepssaker i idretten. I 2019 ble en trener fra idrettslaget Ren-Eng, tiltalt for flere overgrep mot unge gutter i idrettslaget, begått over en periode på over 40 år. Treneren ble beskrevet som en mann som alltid var “lett i humøret”, som fleipet og tullet, en trener som hadde fått Kongens fortjenstmedalje i 2007 og som “styrte” idrettslaget. Da styret i klubben ble varslet, var de usikre på hvordan de skulle håndtere dette. De fryktet medlemmenes reaksjoner ved en politianmeldelse. Treneren ble senere dømt og soner i dag sin straff, men det interessante er Lagmannsrettens premiss som ble nevnt i dommen; *“Det skal være trygt å sende barn og unge til idretten”* (Løberg et al. 2020).

I 2020 ble en fotball- og håndballdommer på Vestlandet dømt for overgrep. I saken var det 27 fornærmede. Overgriperen tok kontakt med sine ofre gjennom sosiale medier og spilte på deres usikkerhet og sårbarhet. Dommeren hadde sentrale roller i Norges fotballforbund avd. Hordaland og var godt likt (Bolstad, 2020). I en senere artikkel sier den dømte dommeren selv at han burde vært fjernet fra idretten tidligere, ettersom det var flere varsler om hans bekymringsfulle kontakt med yngre utøvere. Det som gjør det ekstra bekymringsfullt er at han ble arrestert for overgrep mot en yngre utøver i forbindelse med en turnering hvor begge deltok. Det viste seg at dommeren hadde fått en rekke varsler mot seg før turneringen, men ingen hindret hans deltakelse (Wiik, 2023). I 2022 ble en trener og daglig leder fra Bergen dømt for

å ha seksuell omgang og seksuell handling mot unge utøvere. Denne dommen er anket. I denne saken var det mange varsler om treneren oppførsel, som ble betegnet som flørtende og grenseoverskridende (Wiik, 2022).

Felles for alle sakene er at de foregår over en lengre tidsperiode, noen har varslet og ofrene er unge utøvere. Samtidig viser sakene at verken idrettslagene, idrettskrets eller Norges Idrettsforbund aksjonerer tidsnok, at det er flere varslinger før noen reagerer og at kunnskapen om varslingsrutiner hos idrettslagene virker å være for lav. For å kunne se den unge utøveren i idrettslaget, at de opplever en eller annen form for overgrep, så må man tro at slike ting kan skje i et idrettslag. Thorkildsen (2015, s. 11) sier at om overgrep og vold mot barn skal forhindres, må ikke dette forbli noe vi ikke snakker om.

I en nylig reportasje fra Nettavisen kalt *“Flere overgrep fant sted etter at idretten mottok varsler. Nå tar flere til orde for å endre systemet”*, etterlyses det et bedre system for varsling og rådgivning i idretten generelt (Wiik, 2023). Ifølge reportasjen mener flere fagpersoner, som Endre Bendixen, juridisk rådgiver for Stine Sofie-Stiftelsen og advokat Birthe M. Eriksen, at rådgivningen bør være eksternt, altså fra fagmiljøer utenfor idretten. Grunnen er at problematikken rundt overgrep er så kompleks og relasjonene så tette innad i idretten. Norges idrettsforbund er, ifølge reportasjen, ikke enig i dette og idrettspresident Berit Kjøll viser til en rapport som Norges idrettsforbund utarbeidet i 2021; *“Etisk og trygg idrett”* (Norges idrettsforbund, 2021). Rapporten fremholder at i en ønsket situasjon skal det være enkelt å varsle og at alle organisasjonsledd skal ha rutiner og verktøy i forhold til varsling. Et av behovene rapporten viser til er tilgang til rådgivning:

“Dagens system for varsler i idretten er basert på at hvert organisasjonsledd har ansvar for å motta og saksbehandle varsler, og selv ha systemer for behandling og oppbevaring av data. Det finnes utover dette veiledere for sakshåndtering knyttet til ulike tema, tilgjengelige på nett, og rådgiving fra Idrettskretser og NIF sentralt” (Norges idrettsforbund, 2021, s 41).

Norges idrettsforbund har valgt å bruke ressurser på å utvikle et eget varslingsystem og opplæring i håndtering av varslingsaker; *MittVarsel*. Fra august 2022 skal alle idrettslag i Norge ha fått tilbud om å ta i bruk denne digitale løsning for å kunne varsle og kunne behandle varslingsaker (Norges idrettsforbund, 2022). Gjennom *MittVarsel* kan man også melde inn saker anonymt, noe som kan vanskeliggjøre behandlingen av varselet, ettersom idrettslaget ikke

vet hvem som har meldt inn saken, og dermed ikke kan innhente flere opplysninger rundt varselet.

Idretten skal være et sted hvor barn og unge opplever trygghet, samhold og mestring. Seksuelle overgrep kan være et tabubelagt emne og en del mennesker kan oppleve det vanskelig å ta opp og snakke om det. Tabu er overgriperens beste venn, ettersom de viktige spørsmålene blir fraværende i ordskifte.

Dette oppgaven vil sette søkelys på kunnskap om og håndtering av seksuelle overgrep i breddeidretten. Oppgaven vil undersøke hvor stor kunnskap det er om tema i et utvalg idrettslag, og hvordan idrettslagene selv opplever håndtering av varsler om seksuelle overgrep i eget lag.

1.2 Samfunnsarbeid med idrett som arena

I Norge er det over 9 000 idrettslag spredt over hele landet. De rommer en lang rekke idretter, som fotball, friidrett og golf, turn, langrenn og sprangridning, for å nevne noen. Til sammen er rundt 1,9 millioner nordmenn medlem av et idrettslag, ifølge Norges Idrettsforbund (idrettsforbundet.no). Dette er organisasjoner basert på idealisme og frivillighet. Noen av klubbene er store med en lønnet organisasjonsledelse, mens andre er små, uten ansatte.

Organisasjoner kan deles inn i hvilken del av samfunnslivet de tilhører. Den første sektoren er organisasjoner som tilhører den offentlige sektor, den andre sektoren er den private sektor og til slutt den frivillige, som gjerne kalles den tredje sektor. Denne tredje sektoren skiller seg fra de andre sektorene ved at organisasjonene ikke har politiske eller økonomiske interesser. Frivillige organisasjoner har ideelle og allmenntilgynnslige målsetninger, har frivillig medlemskap og en demokratisk styringskultur (Loland, 2013, s. 61-63). Idrettslag tilhører den tredje sektoren. De er frivillige organisasjoner og en del av den frivillige sektor, og som jeg anser som et samfunn i samfunnet.

Ørnulf Seippel, som er professor ved Norges Idrettshøyskole (NIH), forklarer idrettens rolle i samfunnet og sier at idretten gir oss sosiale relasjoner, fysisk og mental helse. *“Det er en sosial møteplass hvor mennesker kan møtes på tvers av sin etnisitet, alder, yrke eller klasse. Man får en sosial kapital med å treffes, løse oppgaver og etablere nye sosiale nettverk”* (Seippel, 2020). I boken *“Tanker om samfunn”* av Dahlgren og Næss sier Aakvaag i ett kapittel (2012, s. 99-

100) at dagens norske samfunn består av tretten basisinstitusjoner som ivaretar ulike funksjoner. Basisinstitusjonene er organisert rundt blant annet roller og sosiale normer. Rollene og de sosiale normene gir basisinstitusjoner en høy grad av uavhengighet. En av disse tretten basisinstitusjoner er idrett og hvor den sosiale funksjonen er fysisk fostring og underholdning.

Ett av læringspunktene i masterprogrammet i samfunnsarbeid sier at man skal lære “å utforme og sette i gang tiltak for sosial endring, i samarbeid med de det gjelder, styresmakter, næringsliv og frivillig sektor” (HVL.no). Hutchinson sier at samfunnsarbeid innebærer å jobbe sammen med grupper som ønsker å forbedre sin egen eller andres livssituasjon. Kunnskapen om samfunnsarbeid er nyttig å ta med seg inn i arbeidet i for eksempel frivillige organisasjoner, og innen sosialt arbeid omtales samfunnsarbeid som en fjerde hovedarbeidsmåte. Videre er samfunnsarbeid rettet mot mobilisering av krefter for å få til endringer på for eksempel organisasjonsnivå, og de som deltar skal engasjeres i planleggingen. I arbeidsprosessen arbeider man gjerne med grupper eller enkeltpersoner. Gjennom å jobbe med problemforståelse og handlingskompetanse, blir samfunnsarbeideren opptatt av å styrke individet og mobilisere den enkeltes engasjement og troen på at endringer kan skje. Forskjellige handlingsstrategier kan da utvikles og ved å jobbe utadrettet for å endre eventuelle systemer, går arbeidet over til å bli samfunnsarbeid (Hutchinson, 2010, s.10-14).

1.3 Trygg på trening-prosjektet

Trygg på trening Vestlandsmodellen er et prosjekt som har som formål å undervise breddeidrettslag om seksuelle overgrep og hvordan håndtere problematikken. Dialogen med deltakerne står i fokus og er bygget rundt tema som forekomst, hvordan snakke med barn, og retningslinjer rundt kontakten mellom trener og utøver. Prosjektet tar utgangspunkt i at trygge voksne gir trygge barn. Voksne som tør å ta den vanskelige praten, kan gjøre det lettere for barn å fortelle. Det er viktig å ta ansvar *for* at barn sier ifra, istedenfor å ta ansvar *hvis* et barn sier ifra. Prosjektet er et samarbeid mellom NOK Bergen¹ og Vestland Idrettskrets

---

¹ NOK Bergen er et kompetansesenter mot seksuelle overgrep. Det er en privat stiftelse med offentlig støtte.
www.nokbergen.no

(Idrettsforbundet, 2016). Samarbeidet begynte etter at Vestland idrettskrets mottok en bekymringsmelding fra et idrettslag. Laget hadde en trener som delte bilder av seksuell karakter med yngre utøvere. Idrettslaget hadde på dette tidspunktet ingen klare retningslinjer på hvordan de skulle håndtere et slikt varsel, og ønsket derfor rådgivning i saken. Idrettskretsen hadde ikke nok kunnskap til å rådggi, og henvendte seg til Redd Barna og NOK Bergen, som er undertegnede arbeidsplass. Dette ble starten på samarbeidet som fikk navnet Trygg på trening Vestlandsmodellen (heretter Trygg på trening).²

Jeg har vært prosjektutvikler av Trygg på trening, hvor målet har vært at idrettslag, uansett størrelse, skal bli bedre på håndtering og varsling av seksuelle overgrep. Dette omfatter også opplæring i hvordan idrettslag kan bruke etiske retningslinjer, beredskapsplaner og viktigheten av disse planene, og at idrettslag klarer å håndtere problematikken uten å bli handlingslammet. Til dags dato har prosjektet nådd ut til cirka 350 idrettslag, og rundt 10 000 trenere og ledere har gjennomgått Trygg på trening-kurset.

Geografisk har kurset dekket store deler av Vestlandet og deler av Vestfold og Rogaland. Idrettslagene inviterer sine trenere og styremedlemmer til to timers undervisning hvor det brukes powerpoint presentasjon og dialog. Her blir det gitt informasjon om problematikken seksuelle overgrep, forekomst på samfunnsnivå og hvilke tiltak idrettslagene kan ta i bruk. Tiltak omfatter blant annet en veileder utarbeidet av Norges Idrettsforbund (NIF, 2020). Samtidig gis det opplæring i hvordan møte barn som vil fortelle om det de opplever som vanskelig.

Arbeidet med prosjektet har for min del generert en nysgjerrighet rundt nytteverdien av Trygg på trening, og hvordan rutiner rundt og kunnskap om, varsling om overgrep implementeres og prioriteres i breddeidrettslag.

---

² I senere tid har Redd Barna trukket seg ut av prosjektet, og har utviklet en egen modell opp mot særforbundene i Norges Idrettsforbund, hetende Trygg på trening Redd Barna.

1.4 Problemstilling og avgrensning

Nasjonale undersøkelser (Rognerud et.al., 2023, Folkvord et.al., 2020), internasjonale studier (Yates, 2022) og mediebildet (Wiik, 2022, Wiik, 2023) viser at seksuelle overgrep i idretten er en eksisterende problemstilling og at idrettslag kan oppleve at varslinger ikke blir håndtert på en god måte. Det har også i den senere tid vært flere saker hvor barn har blitt utsatt for seksuell trakassering eller overgrep av en trener eller leder i breddeidrettslag.

Denne oppgaven har som mål å finne ut mer om kunnskaps- og håndteringsgrunnlaget av seksuelle overgrep hos mennesker som har verv som trener, styremedlem eller daglig leder innen breddeidretten. Videre vil oppgaven se om idrettslagene har gode nok rutiner i forhold til problematikken. Utgangspunktet er en antakelse om at det er store mangler i kunnskapsgrunnlaget blant breddeidrettslag angående seksuelle overgrep.

Overordnet problemstilling er: Hvordan opplever ansvarshavende medlemmer i åtte breddeidrettslag, håndteringen av seksuelle overgrep i sitt idrettslag?

Studien tar sikte på å undersøke nærmere:

- 1. Hvilket kunnskapsnivå opplever ansvarshavende medlemmer at breddeidrettslag har i forhold til varsling av seksuelle overgrep?*
- 2. Hvilke mangler opplever ansvarshavende medlemmer at breddeidrettslag har i forhold til håndtering av seksuelle overgrep?*

Med ovennevnte problemstillinger fokuseres og avgrenses oppgaven. Geografisk vil oppgaven gjelde idrettslag tilhørende Vestlandet, som driver med breddeidrett for barn og unge, og som samtidig har gjennomført undervisning gjennom Trygg på trening. Deltakerne i studien er medlemmer med sentrale roller i idrettslaget (trenere, styremedlemmer og/eller daglig ledere) i breddeidrettslag. Utøvere eller foreldre er ikke tatt med i oppgaven. Deltakerne har representert følgende idrettsgrener: fotball, kampsport, ishockey, håndball og turn. Oppgaven omhandler ikke definisjonen av pedofili og de forskjellige benevnelsene rundt denne problematikken.

Tidlig i oppgaven opprettet jeg en konto på www.academia.edu, hvor jeg la inn varsling på artikler som handler om seksuell trakassering og overgrep i idretten. Varsling viste at mange publikasjoner var fra sent 1990-tallet og tidlig 2000-tallet, med en overvekt fra den britiske forskeren Celia Brackenridge og den norske forskeren Kari Fasting. Majoriteten av artiklene

ble hentet fra forlaget SAGE Publishing. Videre ble Oria sin søkemotor og Google Scholar hyppig brukt. Relevant litteratur og forskning innenfor feltet seksuelle overgrep er også funnet på fagbiblioteket hos NOK Bergen, øvrig litteratur er hentet ved biblioteket på Høgskolen på Vestlandet. Litteratursøkene har vist at forskning på tematikken “seksuelle overgrep i idretten” er mangelfull i norsk sammenheng. Internasjonalt finnes det noe mer litteratur og forskning, men både nasjonalt og internasjonalt finnes det lite ny forskning på tematikken.

2. Seksuelle overgrep i idretten

2.1 Seksuelle overgrep i et samfunnsperspektiv

Straffeloven under kapittel 26, dekker alle former for seksuallovbrudd gjennom § 291 til §314 (Lovdata.no). Paragrafene sier blant annet noe om hva som er straffbart i forhold seksuell omgang, kontakt og fremstilling av barn i seksuell aktivitet. Barnekonvensjonen (FN.no), som ble vedtatt i 1989, sier at barn har blant annet rett på beskyttelse, deltakelse og innflytelse.

I handlinger og avgjørelser som gjelder barn, skal alltid det beste for barnet vurderes og være et grunnleggende hensyn. Samtidig har voksne et ansvar til å si ifra om de mistenker at noen barn kan være i fare, dette gjennom §196 i straffeloven. Denne paragrafen sier noe om avvergeplikt, med avvergeplikt menes det at du har plikt til å avverge en handling (herunder blant annet seksuelle overgrep mot barn) om man har kunnskap om vil skje eller at den mest sannsynlig vil skje. Alle har avvergeplikt, også privatpersoner (Politiet.no).

Ved å snu problematikken, kan man se på hva som blir gjort for at en mulig overgriper ikke skal begå overgrep mot barn. Helsedirektoratet startet i 2020 opp med lavterskeltilbudet “Det finnes hjelp”, hvor målet er å senke terskelen for å søke hjelp og motta behandling om man har seksuell interesse for barn. Det er da uten betydning om man er tidligere dømt for seksuelle overgrep, men man kan ikke søke hjelp om man har en pågående sak. Tjenesten tilbyr også en chattetjeneste, hvor man kan være anonym (Helsedirektoratet, 2020).

Norges idrettsforbund sier at seksuell trakassering og overgrep ikke skal skje i idretten, men at det allikevel skjer og at dette er underrapportert (Norges idrettsforbund, 2020). Tiltak,

prosedyrer og rettleiding finnes i dokumentform på Norges idrettsforbund sine hjemmesider (Norges idrettsforbund, 2020).

2.1.1 Begrepsavklaring

Søftestad foreslår følgende avklaringer og definisjoner som brukes om seksuelle overgrep og som anvendes videre i denne oppgaven (Søftestad, 2005, s. 39):

- Seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd, er handlinger uten fysisk kontakt, det være seg blotting, kinking, visning av porno og verbalt krenkende ytringer.
- Seksuell handling, når overgriperen berører den utsattes kjønnsorganer eller får den utsatte til å berøre sine kjønnsorganer.
- Seksuell omgang, er analt, vaginalt eller oralt samleie eller andre samleielignende handlinger. Dette er den groveste form for overgrep.

2.1.2 Seksuelle overgrep i et historisk perspektiv

Seksualitet mellom barn og voksne er ikke et nytt fenomen, det finnes beskrivelser om incestforhold helt tilbake til Bibelens eldste bøker. I gresk historie var det kulturelt akseptert at voksne menn hadde seksuelle forhold til yngre gutter. I England på 1400-tallet ble det startet en kamp for at voldtekt av kvinner og barn skulle kriminaliseres, og medisinske dokumenter fra 1856 i Frankrike forteller om titusener av tilfeller av seksuelle overgrep mot barn. Før grunnlovsendringen i Danmark i 1866, ble barn ansett som like skyldig som den voksne i incestrelasjoner. Først i 1967 ble den incestutsatte ansett som straffefri i Danmark (Søftestad, 2005, s. 21-39).

I Norge ble det først på 1980-tallet, gjennom forskerne Finkelhor og Hildebrand, satt fokus på seksuell barnemishandling. På slutten av 80-tallet ble det offentlig satsing på området og den første omfangsundersøkelsen ble publisert i 1986. Tematikken seksuelle overgrep mot barn spriker i den faglige fasen, hvor spriket er mellom det vi ønsker å gjøre til det vi får til. Teoretikere og praktikere fremhever at overgrep mot barn fortsatt er kulturelt tabubelagt, et tabu mot å fortelle og synliggjøre (Søftestad, 2005, s. 21-39).

Mishandling av barn tar barndommen fra barna, ifølge Thorkildsen. Hun argumenterer for at

mishandling kan føre til helseproblemer, rusproblematikk, selvmord og adferdsproblemer, og skaper vansker rundt tillit til andre (Thorkildsen, 2015, s. 12). I 2022 utga Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet en analyse som viste at gjennomsnittsalderen for barn som opplever overgrep fra en voksen, er 11 år (BufDir, 2022).

Samtidig viser en undersøkelse fra 2019 at 6 % av barn og ungdommer mellom 12 og 16 år har opplevd ett overgrep fra en voksen, mens 4 % har opplevd flere. Tidligere forskning viser at 30 % av alle overgrep blir utført av barn og unge (BufDir, 2019).

Tidlig på 1980-tallet hadde man en forestilling om at seksuelle overgrep skjedde oftest i familier som var isolerte, hadde lav sosial status eller andre problemer som preget samspillet i familien. Dette har i de senere år vist seg å være feil. Overgriperen kan være hvem som helst, uten en spesiell sosial forankring. Senere på 2000-tallet mente man at å komme med det sikre tallet på omfanget av overgrep er vanskelig av flere grunner. Flere studier viser at få overgrep blir anmeldt og mange forteller ikke før de blir spurt direkte, andre venter også mange år med å fortelle, ofte lenge etter at overgrepene er avsluttet. (Søftestad, 2005, s. 40-42).

2.1.3 Samfunnsperspektiv

Tall viser at det er kun 10 % av ungdommer som anmelder overgrep fra en voksen, mens det er kun 2 % som anmelder overgrep fra en jevnaldrende. Med andre ord er det fortsatt vanskelig å snakke om, og det kan føles vanskelig å anmelde overgriperen (BufDir, 2022). Det tar i gjennomsnitt 17,2 år å fortelle om opplevd seksuelle overgrep (Steine, et.al, 2016, s.893). Noen av grunnene til at det tar så lang tid å fortelle er at offeret er redd for ikke å bli trodd, eller ikke visste om hvordan eller hvem hen skulle fortelle det til (Steine, et.al, 2016, s. 889-899). Skyld og skam er følelser som er blitt knyttet til åpenhet om seksuelle overgrep i barndommen. Følelsen av skyld, hvor den utsatte ser på sin egen betydning for ansvaret av overgrepet kan bidra til at den utsatte tier. Man kan også se det samme mønsteret i forhold til skam. Gutter forteller i mindre grad enn jenter om seksuelle overgrep. En av grunnene er at de er redde for å føle seg stigmatisert (Amundsen, 2018, s. 15-16). En faktor som spiller inn rundt hemmelighet er måten man blir møtt på når man forteller. De reaksjonene utsatte blir møtt med, har påvirkning på fysisk og psykisk helse. Å bli godt mottatt og få støtte gjentatte ganger kan gi bedre fysisk og psykisk helse (Kolstad & Smith, 2015, s.14-15). I samtale med barn som har

opplevd seksuelle overgrep er det viktig at de blir fortalt at de ikke skal få kjeft, at det ikke er deres skyld og at de vil bli trodd (Steine et.al, 2016, s 889-899). Mennesker som har opplevd seksuelle overgrep har en klar opphopning av psykiske helseproblemer (angst, depresjon, PTSD) sammenliknet med de som ikke har opplevd seksuelle overgrep (Thoresen & Hjemdal, 2014, s. 97).

Nordhaug viser til ACE- Studien³ som sier at en oppsamling av seksuelle overgrep eller omfattende omsorgssvikt påvirker barns samspill med andre barn på samme alder og med andre voksne. De kan da fort tilpasse seg en atferd som kan gi stor helserisiko og risiko for sykdom og tidlig død. Barna blir sett på som annerledes enn andre barn og voksne kan se på barna med uro. Voksne kan være urolige for barn, og om hva de kan ha opplevd. Men, noen ganger kan voksne spørre på en måte som gjør at barnet klarer å fortelle. Samtidig kan voksne føle en lojalitet til foreldrene, som igjen gjør at vi ikke vil spørre. Grunnen til det er at voksne kan identifisere seg med foreldrenes situasjon, og ikke barnets (2018, s. 53-55). Et barn som viser avvikende utvikling gir voksne en god grunn til å uroe seg og omsorgen og den sosiale støtten rundt barnet må da forbedres (Nordhaug, 2018, s. 85).

2.2 Seksuelle overgrep i breddeidretten

Siden 1994 har det vært etterlyst bedre rutiner rundt relasjonen mellom trener og utøver. Celia Brackenridge var en av de første forsket på feltet og som aktivt tok til orde for å forhindre overgrep i moderne idrett. Hun skriver allerede i 1994 at man i organisert idrett må begynne å tydeliggjøre ansvaret i rollene som er i organisert idrett, og samtidig se på forholdene mellom trener og utøver (Brackenridge, 1994, s. 287-298). I 1997 skrev hun artikkelen "*He owned me basically*". Artikkelen tok for seg manglende sikkerhet og rutiner for kvinner og barn i idretten, og at idretten har vært for lite oppdatert på seksuelle overgrep i forhold til andre samfunnsinstitusjoner (Brackenridge 1997, s. 115). Hun påstår i artikkelen at tematikken kun har blitt synlig på grunn av eksternt sosialt og politisk press, men likevel har ikke presset ført

---

³ Mellom 1995 og 1997 svarte cirka 17 000 personer på spørreskjema om oppvekstvilkår og helse, samt gjennomgikk en fysisk undersøkelse. Senere har ytterligere deltakere blitt lagt til, slik at deltakerantallet er over 18 000 personer - acestudy.org

til en større forståelse, snarere tvert imot. Mange med ansvar innen idretten har fortsatt å vende det “blinde øyet” til problematikken og benekte eksistensen av seksuelle overgrep i idrettssammenheng. Brackenridge mener det er viktig med en systematisk imøtekommelse til problematikken for å få en kulturell og strukturell forandring, og for å unngå seksuelle overgrep i idretten. Alle må gjenkjenne sitt ansvar i sitt system for å unngå unnvikelse og benektelse for problematikken (Brackenridge, 1997, s. 115).

Som faglig veileder ved NOK Bergen har jeg vært direkte involvert i saker som idrettslag opplever som vanskelige. Noen av sakene har vært i grenseland i forhold til seksuell trakassering og seksuelle overgrep. Fordi sakene oppleves som ubehagelige, velger mange idrettslag å kategorisere dem som *gråsoner*. Jeg vil påstå at dette er et beskyttelsesord for å gjøre det lettere å unngå håndtering av grensebrytende, og noen ganger seksualisert atferd.

2.2.1 Seksuelle overgrep i internasjonal idrett

Seksuelle overgrep i idrettssammenheng er et internasjonalt problem som har fått større fokus de siste 30 årene. I Nederland ble det i 1996 opprettet en hjelpelinje via telefon, for seksuell trakassering/overgrep i idrettslag. Mellom 2001-2010 ble 323 separate hendelser om seksuell trakassering/overgrep innrapportert via hjelpelinjen (Vertommen et.al., 2003). Dette gir noen indikasjoner på problemets størrelse, selv om det er grunn til å tro at det er store mørketall.

I 1997 ble det avslørt seksuelle overgrep mot en lang rekke gutter i canadisk ishockey. Overgrepene hadde foregått gjennom 1970- og 1980-tallet. Da en av ofrene anmeldte to tidligere ansatte ved ishockeyklubben Toronto Maple Leafs for seksuelle overgrep, meldte det seg over 60 ofre. I ettertid viste det seg at en ikke ubetydelig andel av andre voksne som jobbet i klubben visste om at overgrepene fant sted. Men på 70-tallet var ikke seksuelle overgrep noe det ble snakket om, og sex mellom to av samme kjønn var tabubelagt (Vine & Challen, 2002, s. 5-45).

I 1998 valgte Sheldon Kennedy å fortelle sin historie. Han hadde vært misbrukt av sin trener i en årrekke, en trener som var blitt valgt til årets trener og som ble sett på som et forbilde innen ishockey i Canada (Hartill, 2008, s. 235-236, 243). Kennedy sa selv at “*som hockeyspiller blir du fortalt, fra meget ung alder, at du må imponere treneren og speiderne, om du skal komme deg videre som spiller. Trenerne og speiderne blir sett på som guder av unge spillere*” (Kennedy

& Grainger, 2006, s. 24).

Over 20 år senere er imidlertid lite forandret. En rapport bestilt fra U.S Soccer Federation om seksuell trakassering og overgrep i NWSL (National Women's Soccer League) i 2022 viste at overgrep og seksualisert oppførsel (verbalt og fysisk) ble utført systematisk i mange lag, blant mange trenere og hadde mange ofre (Yates, 2022, s. 50-69). Et av eksemplene fra rapporten omhandlet fotballspilleren Erin Simon, som spilte for Racing Louisville i den kvinnelige amerikanske fotballigaen. Hun ble bedt om å møte hos hovedtrener Christy Holly. Han ville at de sammen skulle gå gjennom forrige kamp. Under møtet fikk Erin beskjed om at Holly ville "ta på henne" for hver feilpasning hun hadde gjort (Yates, 2022, s. 1). Holly sine hender ble da ført ned i buksene og under skjorten til Erin, én berørelse for hver feilpasning.

Christy Holly er ikke den eneste treneren som har misbrukt spillere i NWSL, og Erin Simon er ikke den eneste spilleren som er blitt misbrukt av en trener. Fem måneder senere publiserte avisen *The Athletic* artikkelen "*He has a pattern*", om Paul Riley, en av de mestvinnende trenerne i NWSL. I artikkelen kommer det frem at flere spillere i NWSL har varslet om hans seksuelle tilnærminger, og at han i 2015 forlot laget Portland Thorns etter at det var startet en etterforskning mot treneren. I slutten av 2021 hadde halvparten av klubbene i ligaen avsluttet arbeidsforholdet til treneren, etter varsler fra spillere (Yates, 2022, s. 49).

Det er gjort undersøkelser av undervisning og opplæring om seksuelle overgrep i idretten internasjonalt. "Halt" (Halting Harassment and Abuse in Sport) var et undervisningsprogram som involverte fem land (Spania, Hellas, Kypros, Portugal og Østerrike) og som fokuserte på å heve kunnskapen rundt bekjemping av trakassering og overgrep i idretten. Prosjektet konkluderte med at det i disse landene manglet undervisning og informasjonsdeling, det manglet lovgiving om temaet i idretten, og etiske retningslinjer var ikke-eksisterende. Det var heller ingen systemer for oppfølging av ofre og rapportering av overgripere. I evalueringen av prosjektet var tilbakemeldingen at deltakerlandene opplevde undervisning om overgrep som utilgjengelig, og det ble fremmet et ønske om å få på plass systemer for opplæring og rapportering (Shiakou, 2023, s. 9-12).

2.2.2 Overgrep i norsk idrett

I norsk sammenheng ble det i 2003 utført et kvalitativt forskningsprosjekt blant kvinnelige eliteutøvere i alderen 15-39 år. I Studien deltok 660 personer som ble spurt om deres opplevelse av seksuell trakassering innen sport. Samtidig ble det brukt en kontrollgruppe med samme antall kvinner i samme aldersgruppe som var utenfor sporten. Resultatet viste at kvinnelige eliteutøvere opplevde signifikant mer seksuell trakassering fra menn enn kvinner utenfor sporten (Sundgot-Borgen et.al., 2003, s.84). Mørketallene er store ettersom det kan være vanskelig for overgrepsofre å si ifra. Mørketallene kan blant annet begrunnes med at trenere ofte er rollemodeller med innflytelse, og at idretten ofte er styrt av voksne. Dette kan gjøre det vanskelig for yngre utøvere å varsle (Hartill, 2008, s 231, 243). NRK utførte i 2023 en anonym spørreundersøkelse blant spillerne i Toppserien for kvinner. Den viste at 17 %, altså hver sjettede spiller, hadde opplevd upassende oppførsel (slengbemerkinger eller uønsket fysisk kontakt) fra trener eller støtteapparatet i fotballsammenheng. Videre viste undersøkelsen at 85 % var usikre eller ikke visste hvordan de skulle varsle (Rognerud et.al., 2023).

Jeg har ikke funnet nyere forskning angående tall på antall tilfeller av seksuelle overgrep i idretten, men VG publiserte i 2020 artikkelen "Idrettsovergrepene" (Folkvord et.al, 2020). I denne artikkelen gikk VG gjennom alle saker hvor det var felt dom i saker som omfattet seksuelle overgrep i idretten, tallene her viser at de siste 15 årene har det vært 211 ofre i idretten. Dette gir oss et gjennomsnitt på ett offer i måneden, bare i idretten. Det som er sikkert, uten at det trengs mye forskning for å konkludere er; seksuelle overgrep mot barn er uakseptabelt. Samfunnet, i alle ledd, må arbeide for å motvirke overgrep og kunne hjelpe de som er utsatt.

Overgrepssaker mot barn er kriminelle og straffbare handlinger, og dette kan gjøre at terskelen er høy for å engasjere seg når mistankene dukker opp. Et engasjement kan føre til at man må gi opplysninger til barnevernet, kan risikere å måtte vitne i en rettssak, eller også frykte trusler fra de involvert (Søftestad, 2005, s. 42-44).

2.2.3 Dynamikken mellom overgriper og offer

En myte er at overgriperer er en spesiell type mennesker, noe som igjen kan hindre oss i å tro på barn når de forteller, fordi den personen barnet forteller om ikke passer inn i vår forestilling om hvordan en overgriper ser ut (Søftestad, 2005, s. 40-42, 49-52). Knut Hermstad skrev i 2006 en

doktoravhandling med tittelen *“Forbrytelse og selvforståelse. Et bidrag til forståelsen av en gruppe menn dømt til fengsel for seksuelle overgrep, i lys av terapi, etikk og strafferett”*, hvor han dybdeintervjuet 13 menn som var dømt for seksuelle overgrep (2006, s. 71, 76). Jeg vil sitere noen av overgriperne her, for å prøve å vise hvordan de kan tenke;

“Jeg er ikke stolt over det jeg har gjort, men føler meg like bra som andre. Jeg er ikke noe dårligere menneske for det om jeg har gjort en stor feil. Men jeg har gjort det jeg kan for å prøve å rette opp feilen, det er det som er bra, kan du si”.

“Det var en utvikling, både i tankene og i den seksuelle fremdriften. Jeg visste jo at det var galt, innerst inne. Men du flytter grenser, hvis du ikke er våken så bærer det galt av sted. Litt kosing og kjæling... ja, ja det kan ikke være så farlig.

“Det virker jo opphissende på meg, det er jo en god følelse, en god stund var det...det var tegn på at hun likte det”.

Sitatene er hentet fra to menn som har begått overgrep mot barn. Sitatene viser at overgriperne setter fokus mot sin egen person og lite mot offeret. I det første sitatet “fraskriver” overgriperen seg ansvaret gjennom å ha rettet opp i “feilen”. I det andre sitatet bagatelliseres overgrepet. I det siste sitatet skyves ansvaret over på barnet med å påstå at “det var tegn på at hun likte det”.

Tall hentet fra Barne- og ungdoms- og familiedirektoratet viser at i nær halvparten av alle registrerte overgrepstilfeller, er overgriperen i en ikke-familiær relasjon til offer (BufDir, 2020). Innen sport har seksuell trakassering og seksuelle overgrep blitt akseptert som et problem siden tidlig på 1990-tallet og allerede på den tiden ble det undersøkt om sportsarenaen er et særegent sted for seksuell trakassering og overgrep (Brackenridge & Fasting, 2005, s. 2). Treneren, som ofte er en voksen, har en posisjon som gir dem autoritet og makt. Autoriteten gir dem et alibi og kan da kamuflere et overgrep, grensene for kontakt kan bli vasket vekk og dette kan skje ubemerket. Brackenridge er klar på at trenerrollen kan påvirke relasjonen mellom utøver og trener. Gjennom trening, lek, reising og konkurranser blir båndene tettere og vanskeligere å skille (Harthill, 2008, s. 243). Maktbegrepet kan gjøre at utøveren ikke tør å si ifra, ettersom de er redde for ikke å bli trodd. Overgrepene kan videre være ukjent for andre og blir sjelden rapportert. Til slutt utvikler relasjonen seg til at utøveren føler seg fanget og ikke er i stand til å motstå trenerens tilnærminger. Relasjonen mellom trener og utøver kan bli så tett som en relasjon vi ser i familier (Brackenridge & Fasting, 2005, s. 3).

Vi kan dele trenere som begår overgrep inn i følgende tre typer;

- a) *Den flørtende/sjarmerende treneren*; mye uønsket kontakt gjennom berøringer og flørtning, uønskede seksualiserte kommentarer om kropp, klesdrakt og private anliggende.
- b) *Den forførende treneren*; “prøver” seg på alle, målet er å få flest “til sengs”.
- c) *Den autoritære treneren*; flink til å ydmyke og latterliggjør innsats og selvbilde til utøver.

Det er ikke uvanlig at en trener som begår overgrep kan veksle mellom disse tre kategoriene, for å oppnå seksuelle overgrep (Fasting & Brackenridge, 2007, s. 2, 13).

Forskning viser at det i idretten sjelden brukes vold for å utføre overgrep. Det er relasjonen som gjør det mulig for treneren å utføre sine overgrepshandlinger (Brackenridge & Fasting, 2005, s. 6). I en trenerrolle er det aksept for å utføre visse fysiske berøringer, selv om berøringene kan krysse en persons intimgrenser. Slike berøringer kan da brukes i en *grooming*-prosess, som igjen kan gjøre det lettere for en trener å begå overgrep senere.

Grooming-prosessen kan kort forklares med at overgriperen må finne et potensielt offer som oppleves som sårbar. Videre bygge vennskap, det tilbringes tid sammen og det skapes tillit ved at utøveren føler seg spesiell. Etter hvert bygges lojalitet, så utvikler overgriperen kontroll gjennom å hindre utøver i å ha kontakt med andre. Gradvis begynner overgriperen å teste ut seksuelle grenseområder og sørge for hemmelighet, gjerne ved å bruke trusler (Brackenridge & Fasting, 2005, s. 5). En grooming-prosess kan også føre til sterke emosjonelle bindinger mellom trener og utøver, og i noen tilfeller blir utøver forelsket i treneren. Dette gjør det mer vanskelig for utøveren ettersom hen ikke trekker seg bort fra situasjonene, men kan føle et indirekte samtykke.

Ressursenhet V27, som er en klinisk ressursenhet for barn og unge som utøver problematisk seksuell adferd (PSA) eller skadelig seksuell atferd (SSA), slår fast at mellom 20 til 50 % av alle seksuelle overgrep mot barn, begås av andre barn eller unge. Gjennomsnittsalderen for unge som utøver PSA eller SSA er 15 år, mens gjennomsnittsalderen for de som ble henvist V27 var cirka 14 år (Kleive, 2016). I mange idrettslag er det ofte unge voksne (16-18 år), som trenger yngre utøvere. I disse situasjonene kan grensene i forhold til seksuell lavalder bli mer utydelige. Forskning viser også at mellom 30 og 50 % av alle seksuelle overgrep mot barn begås av

tenåringsgutter (Askeland et.al., 2017, s. 19). Andre faktorer som spiller inn er bruk av sosiale medier, hvor det kan deles bilder, vennsforhold mellom utøvere, som kan gjøre det vanskeligere å si ifra og til slutt frykten for å bli utestengt fra miljøet.

2.3 Teoretisk rammeverk

Oppgaven vil bruke teorier om begrepene dialog, formidling, kunnskap, problemrettet undervisning, empowerment, samproduksjon, deltakelse og diskurs. Jeg vil bruke en hovedvekt av teori fra Paulo Freire som skriver mye om problemrettet undervisning og bruk av dialog for å fremme kunnskap. Ole Petter Askheim og Bengt Starrin skriver om empowerment, samproduksjon og deltakelse. Johannessen, Rafoss og Rasmussen bruker begrepet diskurs, som jeg også vil bruke i teoridelen.

Problemrettet undervisning bruker dialog til å formidle. Gjennom deltakelse i dialog kan empowerment og samproduksjon skapes. Sammen kan det skapes en diskurs som avler handling, som er til det beste for idrettslagene.

Mennesker blir ikke formet av taushet, men med ord, med handling og refleksjon. Gjennom dialog oppstår et møte mellom mennesker og når mennesker sier sin mening kan de forandre verden (Paulo Freire, 1999, s. 72). Dialogen skal ikke reduseres ved at en person overfører ideer til en annen, den er heller en skapende handling. Man må ha en tro på andre menneskers evne til å lage noe nytt og til å skape en bedre tilværelse. Uten dialog finnes det ingen kommunikasjon, og uten kommunikasjon er det ingen undervisning (Freire, 1999, s. 75-77).

Å formidle kan bety "være mellomledd for hjelpe til å skje" (ordbokene.no). Gjennom undervisning og dialog kan det formidles bedre kunnskap om seksuelle overgrep, og denne oppgaven velger da å bruke Paulo Freire sin teori om problemrettet undervisning og betydningen av dialog. Problemrettet undervisning gir rom for kommunikasjon og man blir gjensidig ansvarlig for en utviklende prosess (Freire, 1999, s. 64). Gjennom dialog kan idrettslagene få belyst sin kunnskap om forebygging og håndtering av seksuelle overgrep. Dialogen kan da føre til innsikt og forståelse, samtidig få eierskap for hvordan man skal møte noe som kan være skamfullt og vondt.

Freires teori har tidligere blitt anvendt i andre artikler, blant annet i en artikkel hentet fra Sport,

Education and Society (Spaaij et. al., 2016. s. 570), som viser bruken av Freires “Undertryktes pedagogikk”. Artikkelen handler om hvordan man kan skape sosiale forandringer gjennom Sport for development and peace (SDP) programmet i Kamerun og Kenya, gjennom å bruke undervisning som er dialog- og problemfokuset (Spaaij et.al., 2016, s. 570). Deltakerne i programmet, som i majoriteten var kvinner, var hentet fra fotballen og et kritisk mål var å adressere sosiale spørsmål angående seksuell helse (Spaaij et.al., 2016, s. 575). I artikkel sies det at i afrikanske land er bankundervisning og undervisning uten mulighet for dialog nærmest normalt. Lærerne er da ikke trent i å undervise ut fra Freire sin teori om problemrettet undervisning, å implementere Freire sin teori krevde trening og kulturell tilpasning. Målet med programmet var å fjerne seg fra bankundervisning til en undervisning som var problemrettet og bygget på dialog, samtidig å få deltakerne i programmet til å starte en kritisk refleksjon, som igjen kunne oppmuntre til lokale forandringer i praksis (Spaaij et.al., 2016, s. 582-583).

En annen artikkel tar for seg The Hombres Unidos Contra La Violencia Familiar (Men United Against Family Violence) project, hvor man så på et prosjekt som rettet seg mot menn som brukte seksuell vold mot sine partnere. Prosjektet valgte også å bruke “Undertryktes pedagogikk”, et individs kunnskap, handlinger og syn på verden er basert på hans eller hennes erfaringer (Nelson et.al., 2010, s. 299). Nelson sier at mange programmer som handler om atferdsendring dikterer hva som er rett og galt og unnlater å se på de kulturelle prinsippene, som f.eks ved samhandling. For å unngå dette valgte Nelson å se på verdien av refleksjon og diskusjon mellom deltakerne, hvor de fikk fortelle om sin forståelse av deres oppførsel (Nelson et.al., 2010, s. 301). Her ble Freires bankundervisning sett på som et menneskes syn på situasjonen, og de andre ville da bare bli fortalt hvordan de skulle håndtere sin situasjon. Nelson valgte derfor å bruke problemrettet undervisning for å få en dialog mellom deltakerne og behandlerne, slik at deltakerne og behandlerne kunne lære av hverandre og derfra bygge ny kunnskap. På den måten unngikk prosjektet at behandlerne definerte virkeligheten til deltakerne, men heller oppdaget problemene sammen med deltakerne (Nelson et.al., 2010, s. 301-302).

Empowerment kan mennesker få styrke og makt til å utføre en håndtering som har bakgrunn i kunnskap og innsikt. For mennesker ønsker å kunne håndtere de fleste situasjoner, det kan gi en følelse av styrket selvtillit (Askheim, 2012, s. 11). Det kan oppstå avmaktssituasjoner i forhold til seksuelle overgrep, for å unngå dette bør det prøves å få i gang prosesser som øker

kunnskapen (Askheim & Starrin, 2007, s. 23). Sammen med andre kan mennesker føle seg sterkere, og det kan gi en motkraft til avmakt (Askheim & Starrin, 2007, s. 89).

3. Metode

For å kunne gå i dybden på et smalt tema, har jeg valgt kvalitativt design som et overordnet perspektiv. Videre har jeg brukt tre fokusgrupper for å kunne produsere data om tematikken. En styrke ved fokusgrupper er at samhandlingen og samspillet i gruppene kan være en kilde til konsentrert data om fortolkninger, samhandling og normer (Halkier, 2010, s. 16). Oppgaven bruker hermeneutikk som et vitenskapsteoretisk perspektiv. Deltakerne kan ha en oppfattelse av at de selv innehar gode kunnskaper om seksuelle overgrep. Gjennom samhandling og dialog i fokusgruppen kan eventuelle kunnskapsmangler rundt helhetsforståelsen av problematikken komme til syne.

3.1 Hermeneutisk perspektiv

Hermeneutikk er en metode hvor målet er å få en dypere forståelse rundt et emne. Man knytter forståelsen eller fortolkningen til en hensikt, en plan eller et prosjekt. Handlingen trenger da ikke å være rasjonell da irrasjonelle handlinger kan også forstås (Ringdal, 2020, s. 52). En av betydninger innenfor hermeneutikk er *tolkning*. Tolkning er forsøket på å uttrykke noe eller finne en underliggende mening på det som er uklart, slik at det blir meningsfullt (Nilssen, 2012, s. 71).

Vi kan tolke erfaringer, handlinger og ytringer. I humanistisk- og samfunnsvitenskapelig tilnærming refereres det gjerne til dobbel hermeneutikk, hvor forskeren fortolker deltakernes fortolkning av en situasjon. Forskeren skal ikke bare gjengi og beskrive det deltakerne sier og gjør, men skal også gå bak fortellingene og få fram begrunnelsene, holdningene og refleksjonene som ligger til grunn for det som blir sagt. Forskeren tillegger fortellingene en mening og tolker den deretter, ved å gjøre det ubevisste bevisst for seg selv og andre (Nilssen, 2012, s. 72-74).

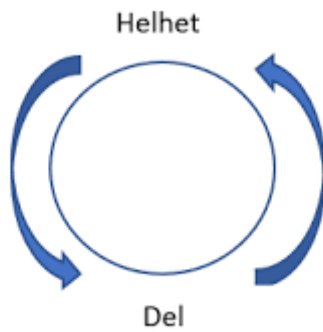
I denne oppgaven vil dette være spesielt nyttig når deltakerne skal tolke sin virkelighet og sine opplevelser av seksuelle overgrep i idretten. Oppgaven ønsker å avdekke holdningene og

refleksjonene deltakerne har til blant annet håndtering av varslinger om seksuelle overgrep i sitt idrettslag. En hermeneutisk tilnærming vil derfor være spesielt nyttig for å kunne se forståelsen av problematikken i en helhet.

Gadamer sier at vårt sannhetsbegrep er uløselig knyttet til erfaring, at det skjer noe med oss når vi forstår noe. Forståelse skjer ut fra vårt erfaringsgrunnlag, som er bygget på innsikt, erfaring, opplevelse og oppfatninger (Gadamer, 2010, s. 12-15). Det er altså gjennom fordommer man får en forståelse. Dette perspektivet er nyttig i prosjektet på den måten at alle deltakerne har sin forforståelse og et erfaringsgrunnlag rundt problematikken. Det vil være variasjoner, blant annet innsikt, erfaringer og oppfatninger, og disse variasjonene kan gi meg og deltakerne en større forståelse om hva den enkelte har av innsikt, og hvilke oppfatninger de har av problematikken (dobbel hermeneutikk).

"The oldest and most natural form of sense making are stories or narratives". Sitatet er hentet fra professor S.B. Merriam og handler om at historier gir oss mulighet til å forstå våre opplevelser og hvordan vi kommuniserer med andre, og gjennom dette forstå våre tanker om verden (Merriam, 2009, s.33). Narrativer er mye brukt innen kvalitativ forskning. Historiene har en begynnelse, en midtdel og en slutt - en historie om menneskers mening med livet. Hermeneutikken gir forskeren mulighet til å se på historiene som en tekst, som igjen gir en forklaring på et fenomen (Merriam, 2009, s. 32-33).

Denne oppgaven, overgrep i breddeidrett, er inspirert av hermeneutikk med tolkning som fokusområde, hvor jeg gjør et forsøk på å gjøre "det uforståelige forståelig". I denne sammenhengen betyr det å søke å se en helhet i en problematikk som er vanskelig å forholde seg til. Gjennom et hermeneutisk perspektiv vil jeg ha en større mulighet for at kunnskapen blir sett på i en helhet, hvor mange separate deler danner et helhetsbilde.

Figur 1. En grunnleggende hermeneutisk sirkel. Alvesson, M & Sköldbberg, K., 2016, s.193.

I dette helhetsbildet ligger forståelsen av "grooming", tilnærming, kontaktflater, roller, makt og bruk av sosiale medier. Hermeneutikk har en vekslning mellom fokus på helhet og deler, som i denne oppgaven kan eksempelvis vises med at noen medlemmer kan ha lite kunnskap og forståelse, mens andre kan ha større kunnskap og mer forståelse. Resultatet kan da være at det er få som klarer å se helheten rundt seksuelle overgrep i idretten. Gjennom denne oppgaven kan vi nærme oss en sammenheng eller en noe dypere mening i hvor stor problematikken overgrep i idretten er. Samtidig kan hermeneutikken gjennom helhetsforståelsen hjelpe å klargjøre bedre hva idrettslag selv kan gjøre for å minimere handlingene som fører til seksuelle overgrep. Gjennom helhetsforståelsen vil idrettslagene ha en større forståelse og kunnskap om hva seksuelle overgrep er.

Mennesket har makt til å oppheve og endre det bestående, og dermed kan de skape sin egen fremtid. Hermeneutikk gir mulighet til å fokusere på meningsinnholdet og ikke på det umiddelbare innlysende. Studien gir ikke bare deltakerne en større forståelse gjennom å bruke et hermeneutisk perspektiv, også jeg som forsker kan få en større helhetsforståelse av problematikken. Halvorsen sier videre at en forsker er ikke bare en tilskuer, men også en deltaker i samfunnet. Forskning i seg selv er en sosial aktivitet (Halvorsen, 2008, s. 23, 128).

Med et hermeneutisk perspektiv kan studiedeltakerne få mulighet til å la saken, i dette tilfelle seksuelle overgrep i idretten stå fritt, slik at saken får fremtre på sine premisser, så langt det lar seg gjøre. Deltakerne får innsikt og bevissthet om sine fordommer og forforståelser, dette kan være gjennom å være en tilskuer eller deltaker i en studie.

Økt forståelse for egen forforståelse og fordommer er viktig, og det har en betydning for at man

får en ny og troverdig forståelse. I det analytiske arbeidet med datamaterialet vil innsikt fra hermeneutikken hjelpe å trenge inn i en meningsforståelse av tematikken. Der skjer en refleksjon mellom deler og helhet av en sak eller et fenomen, som igjen inviterer til en ny tolkning. En utfordring som ligger innen hermeneutisk tenkning, er at man kan la seg berøre sanselig, det er ikke bare det man ser nonverbalt, det er også det man hører verbalt (Nilsson, 2007, 266-268).

3.2 Forforståelse

De fleste forskere har en særlig interesse for de tema man forsker på. Det gjelder også meg. Som utvikler av Trygg på trening og gjennom min bakgrunn som faglig veileder ved NOK Bergen, har dette påvirket min forskningsinteresse og valg av problemstillinger. Å møte overgrepsofre på daglig basis, samtidig som jeg brukes som rådgiver for idrettslag som ønsker råd i forhold til overgrepssproblematikk, vil mine tanker og meninger prege forforståelsen og påvirke valg av teori og analyse. Dette er en utfordring jeg er bevisst på.

Innen kvalitativ forskning konkluderes det med at en fullstendig nøytralitet ikke kan eksistere (Tjora, 2018, s 13, 83). Jeg har i denne oppgaven vært oppmerksom på min erfaringsbakgrunn som faglig veileder med kompetanse innen seksuelle overgrep, når jeg har gått inn i dette analytiske arbeidet.

Repstad sier at kvalitativ forskning krever refleksjon og at det er en klar parallell til terapeutrollen (1998, s. 59). Følelser kan ikke få flomme fritt, men brukes kontrollert for å oppnå ønsket effekt. Dersom forskeren har et personlig forhold til tema, kan man risikere å ikke ha den ideelle forskningsmessige distansen, noe som kan resultere i liten grad av kritisk tilnærming. På den annen side er fordelen at forskeren gjennom interesse og nysgjerrighet, kan ha en større utholdenhet i en tidkrevende prosess. En forhåndskjennskap til miljøet kan også sette forskeren i stand til å forstå bedre hva som skjer og unngå feilslutninger (Repstad, 1998, s. 30-31).

Å kunne sette et kritisk blikk på meg selv kan være problematisk, men gjennom fordypning i ulike teorier og metodologiske refleksjoner, har jeg fått en større forståelse for de "fallgruver" som måtte finnes. Noen av fallgruvene kan være at jeg glemmer å lytte til tilbakemeldinger, blir for selvsikker i min fremtoning og kan svartmale situasjonsbildet i idretten.

Kommunikasjon er utveksling og formidling av informasjon mennesker imellom, og vi kan uttrykke oss på bestemte måter når det er et budskap vi ønsker å formidle. Måten vi kommuniserer på kan også ubevisst formidle andre inntrykk enn det vi ønsker å formidle (Mik-Meyer & Villadsen, 2007, s. 47-51). For eksempel kan frykt forveksles med sinne. I møte med deltakerne i studien vil det være en forskjell i mitt handlingsrom og deres handlingsrom. Med handlingsrom menes den sosiale virkeligheten slik den enkelte opplever den. Handlingsrommet har ett sett av føringer, begrensninger og muligheter, og i det sosiale liv beveger vi oss mellom forskjellige handlingsrom. Som lytter kan man få et mindre handlingsrom enn fortelleren, ettersom kunnskapsnivået kan være lavere. Et handlingsrom har tre viktige dimensjoner; frihetsgraden, type krav og størrelsen på disse kravene, og til slutt muligheten til påvirke eller forandre handlingsrommet (Schieffloe, 2019, s. 113-115). I min kommunikasjon med fokusgruppene må deltakerne derfor få mulighet til å påvirke handlingsrommet, uten at jeg lager for mange føringer. Kravene for å kunne delta i dialogen må være lave og avbrytningene få. Deltakernes kunnskapsnivå, uansett størrelse, skal ha en betydning i handlingsrommet.

Min integritet er selvsagt et tema, og i forbindelse med datainnsamlingen vil jeg komme opp i situasjoner som utfordrer mine overbevisninger. Det er viktig å se på prosjektet på en nyansert måte med respekt for informantene og andre involverte, samtidig som jeg må være åpen for andres vurdering og kritikk av mine funn. Antakelig vil det være miljøer som har en interesse av funnene i denne oppgaven. Det vil derfor være viktig å ivareta en forskningsmessig integritet ved å ikke la politisk eller økonomisk interesser påvirke resultatene. Tjora sier at man ikke skal være for ydmyk i forbindelse med forskningens gyldighet og relevans (Tjora, 2018, s.11). Kritikk og anerkjennelse stiller jeg meg lagelig til, gjennom publikasjoner og andre offentlige fora.

Empati er viktig, det å kunne sette seg inn i andres situasjon. Seksuelle overgrep er et tabubelagt emne som kan være vanskelig for den enkelte deltaker å snakke om. Det er moderator sitt ansvar at deltakerne i studien ikke føler seg presset til å si mer enn de ønsker og at det ikke blir et gruppepress som fører deltakerne inn i posisjoner de ikke kjenner seg igjen i. Eventuelle konflikter blant deltakerne må løses for å ivareta respekten og verdigheten til deltakerne (Malterud, 2012, s 140-142).

3.3 Kvalitativ datasamling

All forskning har som utgangspunkt å skaffe til veie ny kunnskap om et avgrenset område av virkeligheten. Forskningen har til hensikt å undersøke og finne svar på noe om denne virkeligheten (Leseth & Tellmann, 2018, s. 19). Kvalitativ forskning handler om å utvikle blant annet refleksjoner og noen ganger teorier hvor utgangspunktet ofte er empirisk materiale. Dette munner ut i kunnskap i en mer bestemt form enn det selve empirien representerer. Arbeidet er preget av systematikk og kreativitet (Tjora, 2018, s. 7).

I denne oppgaven har både systematikk og kreativitet vært viktig. Oppgaven måtte ha et system på innsamling av data, hvem som skulle delta og hvorfor. Ettersom tematikken har vært vanskelig å snakke om, måtte jeg tenke kreativt i forhold til blant annet intervjuguiden. Oppgaven måtte være åpen for at deltakerne kunne føre dialogen bort fra intervjuguiden, uten at dette skulle stoppe en eventuell god samtale.

Ved kvalitativ forskning er man undersøkende og leter etter karakterer eller egenskaper hos noen. Man kan da stille spørsmål om betydningen av noe og hva det hele handler om. Oppgaven er ute etter deltakerne sine opplevelser av bestemte tema, men samtidig åpen for at de kan komme med andre opplysninger som intervjuguiden ikke spørsmålsstiller (Widerberg, 2001, s. 15-17).

I kvalitativ forskning er analysen induktiv, dette innebærer å oppdage mønstre eller temaer i datamaterialet, i motsetning til en deduktiv tilnærming hvor rammeverket er forhåndsdefinert (Nilssen, 2012, s. 14). Forskeren er opptatt av tolkninger og at den sosiale strukturen kan være styrende for blant annet kunnskap og holdninger (Brinkmann, 2014, s. 72).

I denne oppgaven har jeg vært opptatt av å se på hvordan opplevelsen av håndtering og kunnskap er blant trenere, styremedlemmer og daglig ledere. Kvalitative intervjuer er mye brukt innen sosiologien og kan være et nyttig verktøy for å belyse hvordan deltakerne opplever håndtering av varsler og kunnskapsnivå i eget lag. Synspunktene fra deltakerne kan beskrive et utsnitt av deres virkelighet, og samtidig kan informasjon og tolkning av virkeligheten gå begge veier, fra deltaker til forsker og vice versa. Med andre ord kan intervjuet være en samtale, hvor spørsmål stilles av noen, og svarene kommer fra noen andre. Samtalen blir da datainnsamlingen, hvor deltakere og forsker har satt sitt preg på prosessen og produktet. Deltakernes historier kan

bære preg av deres egne erfaringer. Alle disse historiene er skapt av den enkelte, men de kan også bli fylt med trekk som er kulturbestemte (Moen & Karlsdóttir, 2011, s. 72-73).

I en intervjusituasjon vil deltakerne få spørsmål som kan gi kan erindringer som trengte seg på bevisstheten. Det er da naturlig å foreta et utvalg av hva man skal fortelle, for de kan ikke fortelle alt som om det hadde samme betydning. Deltakerne bruker ord som skal gi mening for en som ikke har vært i samme situasjon (Moen & Karlsdóttir, 2011, s. 75). Det er stemmene til enkeltpersonene eller gruppen som danner et datagrunnlag til analyse. Forskeren skal prøve å finne betydningen av hva menneskene legger i sin framstilling av sin verden, og hvordan deres opplevelse av en betydning er (Cresswell og Poth, 2018, s. 35).

3.4 Fokusgrupper

Oppgaven søker å vise hvordan deltakerne (trenere/styremedlemmer/daglig leder) ser på betydningen av seksuelle overgrep i idretten, kunnskapen rundt dette og hvordan det kan håndteres på best mulig måte. For å finne svar på hvordan opplevelsen av håndtering og kunnskap er, har oppgaven valgt å bruke tre fokusgrupper med en identisk intervjuguide i alle gruppene. Fokusgrupper er hvor en forsker samler en gruppe mennesker for å diskutere et bestemt emne, og hvor man også kan bruke for eksempel intervjuguide (Halkier, 2002, s.7). Fokusgrupper kan brukes på forskjellige måter, men denne studien har valgt en selvstendig metode hvor fokusgruppen er hovedkilden (Morgan, 1997, s. 2).

I tråd med råd fra Creswell & Poth, ble det i god tid før oppstart av studien sendt ut informasjon og samtykkeskjema på e-post til alle deltakerne i fokusgruppene (Creswell & Poth, 2018, s. 96). Med samtykke fra deltakerne ble det brukt opptaksutstyr for å dokumentere svarene som ble gitt.

Jeg valgte å bruke tre forskjellige fokusgrupper med totalt 11 deltakere, hvor det var en variasjon i kjønn, alder og rolle. På den måten håpet jeg å få ulike fortolkninger og opplevelser. Det kan oppstå sosiale interaksjoner hvor man sammenlikner sine erfaringer og forståelser, og som forsker kan man oppleve deltakernes forforståelse. Denne forforståelsen kan ikke forskeren ha kunnskap om i forkant. I fokusgrupper er det samspillet som skal være i fokus og datamaterialet skal hentes ut fra dette samspillet. En risiko ved dette er at man kan miste eller få en underrapportering av individuelle forståelser og praksiser. Samtidig kan forskerens

kontekstuelle forståelse styrkes ved at deltakerne stiller spørsmål om hverandres erfaringer, uttalelser og forståelser. Motsatt vil fokusgrupper være mindre egnet for å produsere data om livsverdener til enkeltindivider (Halkier, 2010, s. 11-15). Fokusgrupper egner seg heller ikke som et utvidet individuelt intervju. Dette viser seg gjennom at enkeltindivider får sagt mindre i en fokusgruppe enn i et individuelt intervju (Halkier, 2010, s. 16).

Sammensetningen i gruppen bør inneholde både en variasjon og en homogenitet. Dette er viktig for å sikre samhandling og for å skape assosiasjoner. Denne oppgaven hadde variasjon i kjønn, alder og roller for å åpne for en bredde i synspunkter og erfaringer. Homogenitet ble ivarett ved at alle i gruppene hadde gjennomgått undervisning fra Trygg på trening. Når det gjelder størrelsen på en fokusgruppe, kan en gruppe på 3-4 deltakere ha like stor suksess som en gruppe med 10-12 deltakere. Dersom det skal snakkes om sensitive tema, anbefales mindre grupper, også i de tilfeller hvor datamaterialet skal bearbeides i dybden. Ulempen med små grupper er at det er større risiko for frafall og at den dynamiske interaksjonen kan berøres sterkere. Man kan risikere at få av deltakerne involverer seg i dialogen, og på den måten vil datamaterialet bli mer begrenset (Halkier, 2010, s. 38, 39).

Å få til gode samtaler er avgjørende for å få en rik og variert datakvalitet. Som moderator kan jeg oppmuntre deltakerne til å snakke med hverandre, gjerne spørsmålsstiller det andre uttrykker og kommentere synspunkter eller erfaringer. En bør da unngå å be hver enkelt svare på spørsmål i tur og orden, fordi dette kan stoppe den dynamiske interaksjonen i gruppen (Malterud, 2012, s. 18-22).

De tre fokusgruppene i denne oppgaven ble samlet i et egnet møterom i Bergen sentrum. Gruppene ble samlet på tre forskjellige tidspunkt over en tidsperiode på tre uker. Alle deltakerne møtte fysisk opp, ingen deltok digitalt. Deltakerne hadde fått tilsendt en intervjuguide i forkant, slik at de kunne reflektere over tema før de møtte opp.

Gjennom å bruke intervjuguiden som huskeliste, og ikke slavisk, ble tematikken dekket og samtalene ble mer naturlige (Repstad, 1998, s. 65). Atmosfæren i rommet var ivarettende og imøtekommende. Deltakerne var støttende når tematikken viste seg å bli for krevende for noen. Dette viste de gjennom tålmodighet og gjennom å unngå å avbryte hverandre.

3.5 Rekruttering og beskrivelse av deltaker

“Ingen deltakere betyr ingen fokusgruppe, det kreves tid, innsats og kjennskap til målgruppen for å etablere kontakt med tilstrekkelig mange og relevante deltakere” (Malterud, 2012, s. 49).

Utvelgelsen av respondenter ble utført av en representant fra Vestland idrettskrets. Det ble sendt ut e-post til en rekke idrettslag i Bergen og omegn, med spørsmål om å delta i studien. Vestland idrettskrets satt med lister over de idrettslagene og medlemmene som hadde fått Trygg på trening undervisningen. Jeg hadde ikke fått informasjon på forhånd om hvem som ble deltaker i hver enkelt fokusgruppe. Dette var bevisst for å unngå å påvirke hvem som skulle utgjøre fokusgruppene. Det kan være fristende å snakke med dem man liker best, ettersom det gjør observasjonen og deltakelsen mer hyggelig, men dette kan også gi en skjevhet i informasjonen (Repstad, 2018, s. 47).

Kriteriene for å kunne delta var at deltakerne var over 18 år og hadde enten en trener-, styre- eller daglig leder rolle i et breddeidrettslag, og at de samtidig hadde erfaringer med undervisning gjennom Trygg på trening. Gjennom å ha deltatt på Trygg på trening-undervisningen, hadde alle deltakerne nokså likt erfaringsgrunnlag som ville sikre en validering i gruppeprosessen (Holter & Kalleberg, 1996, s. 157).

Gruppe 1 bestod av tre menn mellom 40 og 70 år, gruppe 2 bestod av fire kvinner mellom 18 og 50 år, og gruppe 3 bestod av fire menn mellom 30 og 60 år. Alle gruppene inneholdt både trener, daglig leder og styreleder. Totalt var det 11 deltakere, hvor fire var kvinner og syv var menn, fra åtte ulike breddeidrettslag.

3.6 Analyse

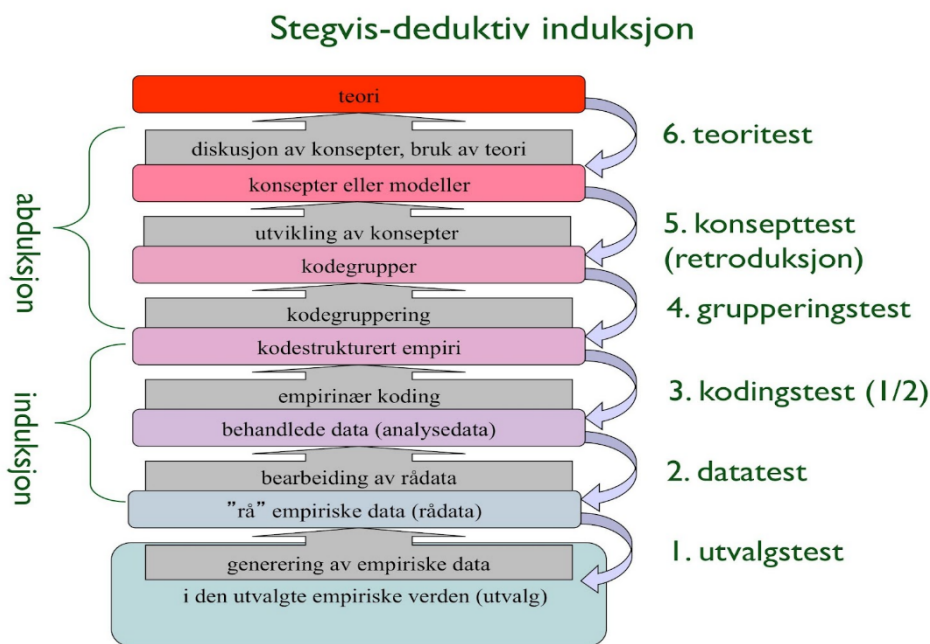
I tråd med hermeneutisk prosess har datamaterialet fra fokusgruppene gitt en dypere innsikt i materialet. Samtidig har jeg vært bevisst egne forutsetninger om emnene som materialet tok opp, som for eksempel egne verdier og forkunnskap om tematikken. Empirien i materialet ble formet gjennom fortellingene til deltakerne. Repstad er opptatt av å beholde alle historier, også de som er for gode til å være sann (Repstad, 1998, s. 101-103). Jeg har derfor hatt som mål å ikke forenkle det som ble formidlet, men å være trofast mot transkripsjonen. Historier vil ikke alltid gjenta seg hundre prosent, men det kan alltid være noen likheter og noen fellestrekk. Disse

likhetene og disse fellestrekkene kan da være interessante nok til at de bør utforskes (Repstad, 1998, s. 96). I denne analysen så jeg etter likheter og fellestrekk som lå i det deltakerne fortalte og som dannet det empiriske materialet.

3.6.1 Stegvis Deduktiv Induktiv metode (SDI)

Min analyse har vært inspirert av Aksel Tjora sin stegvise deduktiv induktiv metode (SDI). SDI-modellen er utviklet med mål om å ta ut potensialet i den genererte empirien på en samvittighetsfull og empiri-nær måte. Metoden omfatter datagenerering, analyse og teoriutvikling, samtidig som metoden har nysgjerrighet som utgangspunkt (Tjora, 2018, s. 9). Det deduktive er en tilnærming hvor man går fra en generell regel til å forklare enkelthendelser, og hvor det induktive *“utvikler noen generelle sammenhenger at fra observasjoner av enkelttilfeller”* (Tjora, 2018, s. 9). Han sier videre at kvalitative studier *“har en slagside mot det induktive”*, mens kvantitative studier har en *“deduktiv slagside”* (Tjora, 2018, s. 14).

Dette viser Tjora gjennom følgende modell:

Figur 2: Tjora, 2018, Stegvis – deduktiv metode (SDI v3), s. 17.

Den oppadgående prosessen er induktiv, hvor man jobber fra data mot teori, men den nedadgående prosessen kan oppfattes som deduktiv, ved at man sjekker fra et mer teoretisk til

et mer empirisk nivå (Tjora, 2018, s.16-17).

SDI-modellen er egnet for små prosjekter, hvor gjentatte feltbesøk ikke er realistisk (Tjora, 2018, s. 10), og er derfor anvendelig for denne oppgaven, med kun tre fokusgrupper og 11 deltakere. Jeg gjorde nytte av SDI-modellens evne til å framstille funn gjennom begrepskonseppter, trakk ut essensen av det empiriske materialet, reduserte datamaterialet og fikk ideer som har sin basis i detaljene som lå i empirien. Kodene lå tett på utsagnene fra deltakerne og jeg ivaretok det spesifikke som lå i datamaterialet. Jeg valgte å ikke bruke teoriutvikling, som ligger som en del av SDI-modellen (Tjora, 2018, s. 36-37).

Jeg valgte å bruke åpen koding gjennom å se på datamaterialet med en åpen holdning. Videre lot jeg datamaterialet tale for seg selv og satte min forforståelse til side. Åpen koding er å oppfatte som empirinær koding (Tjora, 2018, s. 36). Gjennom åpen koding kan man identifisere, kode, klassifisere og finne de viktigste mønstrene i datamaterialet (Nilssen, 2012, s. 78). Man analyserer da kjerneinnholdet i, blant annet, intervjuer. Man kan da se hva som er i materialet og gi det et navn gjennom å identifisere blant annet setninger og ytringer (Nilssen, 2012, s. 82).

3.6.2 Stegvis kodeprosess

Ettersom jeg ønsket en empirinær koding som gjenspeilte det konkrete innholdet, valgte jeg å ikke lage kodene på forhånd. Det var det som ble sagt under samtalene i fokusgruppene som var interessant for meg. Innenfor SDI-rammeverket er en slik koding en fordel, ettersom den da er deduktiv ved at man stiller spørsmål fra det teoretiske (koden) til det mindre teoretiske (empiriske segment). Kodingen ivaretar det empiriske innholdet og gjengir detaljer fra den empiriske dataen (Tjora, 2018, s. 45- 46). Tjora bruker også benevnelsen SDI-tilnærming, hvor man sikter mot å utvikle og framstille funn av blant annet begreper. Disse begrepene skal da ikke begrenses til å kun dreie seg om empirien eller *casen* som blir undersøkt (Tjora, 2018, s. 71-72).

For å få en "rå" empirisk data, valgte jeg å gå åpent inn i transkripsjonen og se mer generelt på hva som ble sagt og hva det egentlig handlet om. Det er viktig å finne det empirinære i den første fasen av analysen. Dette ga meg mulighet til å behandle datamaterialet. I denne behandlingen så jeg etter sentrale og gjentakende trekk. Transkriberingen ble en tidkrevende prosess, men ved å lytte og skrive kunne jeg komme på nye tanker. Gjennom å bearbeide

transkripsjonen kan ideer rundt koding dukke opp og analysen komme. Prosessen ga meg noen gode innspill, og i tråd med Nilsens anbefalinger sørget jeg for å notere disse underveis (Nilssen, 2012, s. 18, 47). Intervjutraskripsjonen ble dermed mitt første analysedokument, med en datamengde på cirka 4,5 timer med taleopptak og 63 sider med transkripsjon. En utfordring med å transkribere er at man kan miste handlingen i lengre samtaler, variasjon av stemmebruk, kroppsspråket til deltakerne og stemningen i rommet (Gibbs, 2007, s. 11). Jeg valgte derfor å notere ned “spesielle” situasjoner underveis i fokusgruppene. Noen eksempler her var latter, tårer i øynene, avslappet holdning og anerkjennende nikking.

Gjennom åpen koding identifiserte jeg mønstrene i datamaterialet. Jeg har kodet, klassifisert og satt navn på de viktigste momentene. På denne måten ble kjernen av datamaterialet fra fokusgruppene analysert. Gjennom denne analysen ble det bestemt hva som var meningsfullt og essensielt i datamaterialet (Nilssen, 2012, s. 82). For å få en kodestrukturert empiri, opprettet jeg koder ut fra utsagn som kom fra deltakerne og var gjentakende i forhold til innhold og tema. Etter mange gjennomlesninger og med et generelt blick på det som ble sagt, ble det utarbeidet tre begreper som var gjentakende; håndtering, rutiner og kunnskap. Disse begrepene ga meg et grunnlag til å lage koder.

Videre ble kodene merket med farger; håndtering (kode rød), rutiner (kode grønn) og kunnskap (kode blå). Tjora sier at tre til fem relevante kodegrupper egner seg som basis for analytiske kapitler i en masteroppgave (Tjora, 2018, s. 51). Utsagnene var i de fleste tilfeller lange, og jeg ble nysgjerrig på hva de egentlig sa, og ikke så mye på om de svarte på spørsmålene fra intervjuguiden. Dette ga meg fortsatt en stor datamengde på 56 sider, og fortsatt litt uoversiktlig.

Neste steg ble da å lage en modell for fargekodene, helt ned til enkle utsagn om håndtering, rutiner og kunnskap. I modellen var kodegruppene hovedfunnene og undergruppene ble kategorisert i forhold til antall utsagn som handlet om hver kodegruppe. Et eksempel her var at i kodegruppen *håndtering* var det hyppigste utsagnet ”*håndtering er personrelatert*”, som da dannet grunnlag for undergruppe 1 (se tabell på side 44). Jeg fant sammenhenger i flere utsagn for hvert begrep, og opprettet derfor undergrupper i hver kodegruppe. På dette tidspunktet hadde jeg funnet det som var signifikant og samtidig gitt funnene et navn (Nilssen 2012, s.82). Dette ga meg en oversiktlig datamengde som var på 14 sider. Funnene ga meg et godt grunnlag for å starte en analyse bygget på kodegruppene og undergruppene.

3.7 Ethiske overveielser

Søknad om bruk av digitalt opptaksutstyr ble, sammen med intervjuguide og informasjonsskriv, sendt til Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør (<https://sikt.no>), som godkjente den (meldeskjema 364876, 06.12.2022). I e-post fra Institutt for velferd og deltaking, Høyskolen på Vestlandet, ble det opplyst at digitale opptak som er utført med samtykke og anonymisert, og som blir slettet etter transkribering, kan oppbevares privat i låst enhet. Jeg benyttet et låsbart arkivskap på min arbeidsplass hvor jeg var den eneste med adgang. Deltakerne i fokusgruppen ble informert om at all identitet som måtte komme fram ville bli anonymisert under bearbeiding av transkripsjonen. Lydfiler ble ikke hørt av andre enn meg og ble transkribert etter hver fokusgruppe, for deretter å bli slettet (Halkier, 2010. s. 74). For å kunne skille mellom deltakerne i transkripsjonen brukte jeg benevnelsen D1, D2, D3 osv. på deltakerne. Alle deltakerne fikk tilbud om å ta kontakt i etterkant, dersom de hadde spørsmål om prosjektet. Jeg opplyste om at deltakelse i prosjektet ikke ga en økonomisk eller annen form for gevinst for deltakerne, utenom takknemlighet fra min side.

4.0 Teori

4.1 Med dialog som verktøy

Freire har bygget opp en undervisning hvor dialogen står i sentrum og det som skal læres bort har et hovedfokus. Ideen i hans pedagogikk bygger på å være et subjekt i ditt eget liv, hvor man deltar i systemer som er i bevegelse og ikke er fastlåst (Freire, 1999, s. 11). Han ville at hans elever skulle ta sine egne initiativer, de skulle forandre og forbedre, og gjøre en innsats for å hjelpe andre. Den første oppgaven er å bli bevisst på seg selv og se sin hverdag, for verden er ikke statisk og heller ikke et lukket system (Freire, 1999, s. 11).

Mennesker må kunne føle seg likeverdig og de må kunne sikre seg en veiledning og støtte for å kunne forbedre tilværelsen. De må få et begrepsapparat og få begreper for sine rettigheter (Freire, 1999, s. 13). I den senere tids pedagogikk, brukes Freire sin metode for å få en bevisstgjøring for å se blant annet medmenneskelige og sosiale spørsmål i en sammenheng, og

for å avdekke eventuelle mangler eller motsetninger i et system. Målet er å bli selvdeltakende i en forandring eller en forbedring og kunne påpeke forhold som kan skape blant annet passivitet (Freire, 1999, s.16)

“Når den kritiske bevisstheten vekkes, fører dette til at sosial misnøye kommer til uttrykk, fordi denne misnøyen utgjør en virkelig del av en situasjon der mennesker undertrykkes” (Freire, 1999, s. 19).

I denne oppgaven tas Freires pedagogikk i bruk da dialog brukes som verktøy for å skape større kunnskap om seksuelle overgrep i idretten.

4.2 Problemrettet undervisning

En karakteristisk formulering fra Freire er *“å si det virkelige ordet er å forandre verden”* (Aasen, 2006, s. 226). Mennesker produserer språk og ideer og derfor finnes det et vekselspill mellom tenkning og språk, og mellom kunnskap og handling. For ordene er virksomme i samspillet mellom forståelse og handling, er man ikke opptatt av dette, vil samspillet miste sin troverdighet. Freire sin pedagogikk kan deles inn i et negativt forbilde og et positivt forbilde, hvor det negative er *bankundervisning* og det positive er *problemrettet undervisning* (Aasen, 2006, s. 226).

Bankundervisning gir ikke deltakerne mulighet for å undre seg eller se etter muligheter. De blir da bare fortalt hva de skal gjøre og hvordan de skal tenke om tematikken. Den forklares som en undervisning hvor en forståelse på anser andre som uvitende, hvor fortelleren er subjektet og lytteren er objektet, som passivt mottar informasjon. Objektet lytter til fortellingen om en verden som er ubevegelig, statisk og forutsigelig. Fortelleren fyller lytteren som en beholder, som bare tar imot uten noen form for eksistensiell erfaring (Freire, 1999, s. 55). Lytteren spørsmålsstiller ikke og finner ingen betydning i det som blir sagt. Undervisningen har som oppgave å bevare det som blir fortalt, og ikke strekke seg lengre enn det. En slik oppbevaring fører til at lytteren får en lavere kritisk bevissthet til å forandre sin tilværelse og kan tilintetgjøre en skaperkraft (Freire, 199, s. 54-55).

Ifølge Freire har *“undertrykkeren [...] interesse i å forandre de undertryktes bevissthet, ikke den situasjonen som undertrykker dem”*. De skal ledes til å tilpasse seg en situasjon. Mennesket

finnes bare i en tilværelse, de er ikke en del av tilværelsen eller sammen med andre. Dette gir et utgangspunkt som sier at mennesket ikke er et bevisst vesen, men passivt åpen for en verden hvor det kun oppbevares deler av virkeligheten (Freire, 1999, s. 57).

Mer aktuelt for denne oppgaven er problemrettet undervisning, eller frigjørende undervisning som Freire også kaller det, og som er basert på erkjennning av handling (Freire, 1999, s.63). Det grunnleggende spørsmålet som stilles ved frigjørende pedagogikk, er om *“hva slags pedagogikk trengs for at ethvert menneske skal ta sine rike muligheter i bruk”*. I en problemrettet undervisning bryter man med det vertikale som bankundervisning er bygget på. Dialogen blir viktig, hvor forteller og lytter kan lære av hverandre i en gjensidig prosess hvor det foreligger en utvikling hos begge parter. Om det finnes en autoritet i dialogen, må autoriteten se friheten i dialogen. Autoriteten må finne en erkjennelse i både emne og dialog og i erkjennelsen ligger det faktum av man kan lære av lytteren gjennom lytterens tenkning. Lytteren er ikke lengre den passive tilhøreren, men en kritisk med-undersøker i dialog med fortelleren. Sammen avslører de virkeligheten, gjennom kritiske tenkning. Lytteren vil bli utfordret til å se realitetene som ligger i ens verden og til å ta de nødvendige grepene som måtte trenges (Freire, 1999, s. 13).

En problemrettet undervisning nekter å se på menneske som abstrakt, isolert, uavhengig og uten forbindelse til verden. Samtidig nekter den også å godta at verden og virkeligheten eksisterer adskilt fra mennesket. Filosofen Sartre sa; *“Bevisstheten og verden ble til samtidig”*. Elementer som refleksjon og erfaring er gjenstand for menneskers ettertanke, og som igjen blir gjenstand for menneskers aktivitet og erkjennelse (Freire, 1999, s. 65). Problemrettet undervisning gjør det mulig for mennesket til å oppfatte måten de eksisterer på i verden, se på en verden som en virkelighet i utvikling og i forandring, og ikke som noe statisk. Mens bankundervisning kan mystifisere virkeligheten, så avmystifiserer problemrettet undervisning. Her er dialog helt vesentlig, i motsetning til bankundervisning hvor dialog er noe man motsetter seg. Problemrettet undervisning gjør mennesker til kritiske tenkere, som stimulerer til refleksjon og handling for å forandre verden. Kort sagt så er bankundervisningens teori og praksis lammende og fikserende, og anerkjenner ikke mennesker som historiske vesener, mens problemrettet undervisning har menneskets historie som utgangspunkt (Freire, 1999, s. 67-69).

“Når den kritiske bevisstheten vekkes, fører dette til at sosial misnøye kommer til uttrykk, fordi denne misnøyen utgjør en virkelig del av en situasjon der mennesker undertrykkes” (Freire, 1999, s. 19).

Et sentralt begrepet for Freire er altså bevisstgjøring. For å bli bevisst sin bevisstgjøring må man bli klar over hvordan virkeligheten arter seg. Den beste måten å skape bevisstgjøringen på, er gjennom dialog. En felles marginalisering og undertrykking av et problem kan skape en felles erfaring og felles identitet (Askheim & Starrin, 2007, s. 24).

For at medlemmer i et idrettslag skal kunne håndtere seksuelle overgrep i idretten må de kunne se seg selv i situasjonen og forstå situasjonen de står i. Videre må det formidles kunnskap som gir grunnlag for å utarbeide gode rutiner. Gjennom problemrettet undervisning kan medlemmene få et eierforhold til rutinene, slik at de forstår dem. Med bedre rutiner kan også håndteringen føles lettere. Om de bare ble fortalt hvilke rutiner som finnes, uten å være delaktig i utformingen, kan dette møte motstand og ikke inneholde en refleksjon om hvorfor og hvordan rutinene er og virker. Medlemmene kan oppleve at de deltar i et system som er fastlåst og ikke i bevegelse. De må få være med på utarbeidelsen av rutiner og samtidig få dele sin kunnskap med andre i idrettslaget. Om alle skulle bli fortalt av en person hva som er viktigst, uten mulighet til å påvirke, kan rutinene virke uforståelig for noen. Dialog og samhandling kan skape en større forståelse for hvorfor og hvordan man har kommet fram til de bestemmelsene som er gjort.

4.3 Empowerment og avmakt

Begrepet *empowerment* er hentet fra USA og mangler en god norsk oversettelse. *Power* betyr styrke, makt og kraft, og begrepet kan forstås som en prosess der personer oppnår større innflytelse, makt og kontroll over eget liv (Askheim & Starrin, 2007, s. 21). Begrepet kan betraktes som en prosess og som et resultat (Tveiten, 2007, s. 24), hvor prosessen er å se på hva et idrettslag har av rutiner for håndtering og hvilken kunnskap de innehar. Resultatet vil vise om idrettslaget har egenskapene eller kvaliteten til å håndtere. Det vil alltid ta kortere tid å fortelle noen hva de skal gjøre, enn å bidra til at de finner det ut selv (Tveiten, 2007, s.25). Empowerment betyr blant annet “å gi noen mer kontroll over sitt eget liv eller situasjonen de er i”.⁴

---

⁴ Illustrated Oxford Dictionary.

Samtidig kan diskurser ha en påvirkning på empowerment. Med diskurser menes bakenforliggende og “tatt-for-gitte” forståelser (Johannessen et.al., 2018, s. 58). Dette er ikke individuelle forståelsesformer, men kollektive. En diskurs er altså en kollektiv forståelsesramme, den påvirker måten vi tenker på. Diskursene kan komme til syne gjennom gjentakende mønstre i måten man blant annet snakker på, og de kan påvirke vår handlemåte. Det kan forklares gjennom *Thomas-teoremet* som sier at oppfatninger ikke trenger å være sanne for at de skal kunne påvirke vår forestilling av verden (Johannessen et al., 2018, s. 61). Vår måte å tolke verden på er i tråd med våre diskurser, vi fremhever noe fremfor noe annet. Diskurser gir oss en pekepinn på hvordan vi skal opptre.

Uten er riktig diskurs for seksuelle overgrep i breddeidretten, så vil vi heller ikke se forandring. Diskurser kan muliggjøre og fremme bestemte handlinger. Diskursbegrepet kan forklares med “*en sirkelvirkning mellom hvordan medlemmene av et samfunn forstår og handler i verden*” (Johannessen et.al., 2018, s. 58-60). Sirkelvirkningen mellom å forstå og handle kan påvirke empowerment. For virkningen av diskursen er at den muliggjør og foreslår handlinger, mer enn at den bestemmer den (Johannessen et al., 2018, s 63 - 66). For å kunne håndtere, er kunnskap og styrke en fordel (Askheim & Starrin, 2007, s. 13).

En del mennesker kan føle avmakt som ikke er naturgitt, men menneskeskapt (Askheim & Starrin, 2007, s. 23). Mennesker kan også kjenne på avmakt om de føler seg alene i en situasjon og dette kan gi en følelse av handlingslammelse. Situasjonen kan bære preg av at man ikke ser noen løsninger eller muligheter for å kunne forbedre situasjonen. Til slutt vil man akseptere og identifisere seg med situasjonen og ikke stille spørsmål om hvorfor det skal fortsette slik (Askheim & Starrin, 2007, s. 146-148). Blir medlemmer stående alene i sin kamp mot seksuelle overgrep i idrettslaget, kan det bli svært vanskelig å finne løsninger eller muligheter som kan forbedre situasjonen. Det må derfor være en målsetting å styrke selvtillit gjennom kunnskap og kompetanse slik at alle medlemmer av et idrettslag gis evne til å utøve innflytelse. Dette er empowerment i praksis.

Emosjonell energi handler om de følelsene man kan få når man deltar i f.eks. møter eller andre sosiale sammenhenger. Når man fylles med emosjonell energi føler man entusiasme, handlekraft, selvtillit og solidaritet, men man kan også tømmes for emosjonell energi hvor man føler seg mismodig, kraftløs eller motløs. Det er altså en sammenheng mellom følelser og makt, hvor man skiller mellom å føle seg verdifull og god, eller mislykket og usikker (Askheim &

Starrin, s. 62-63). Tematikken seksuelle overgrep kan få enkelte til å føle på usikkerhet og ubehag, og dermed tømmes individets emosjonelle energi. Dette kan ha sin årsak i personlige erfaringer eller nær kjennskap til tematikken. Ubegag og skam kan både være destruktivt og konstruktivt. Den destruktive skammen skader de sosiale båndene, mens den konstruktive skammen kan reparere de sosiale båndene. Destruktiv skam er en motpol til empowerment, med et minimum av handlekraft og initiativ. Får man skammen til å handle om urettferdighet vekkes de positive og de konstruktive sidene i et individ (Askheim & Starrin, 2007, s. 70-71).

For å opparbeide seg en styrke og kraft, må man komme seg ut av en avmaktssituasjon. Gjennom en kraftmobilisering kan man motarbeide de krefter som holder oss nede. Empowerment kan altså sees på tre måter; styrke, kraft og makt. Dette er virkemidler som kan brukes for å nå et mål og som blir uttrykt gjennom empowerment. Det handler om å få i gang aktiviteter og prosesser som gir økt selvtillit, økte kunnskaper og flere ferdigheter. Tilnærmingen bør derfor være å skape en bevissthet hos den enkelte, en bevissthet om at det er en sammenheng mellom personlig livssituasjon og ytre samfunnsmessige forhold. Klarer man å få en bevisstgjøring rundt dette, så kan man også skape grobunn for handling og forandring. Mennesket må og fremst bli klar over sin undertrykking, slik at de kan handle annerledes for å skape seg en ny situasjon (Askheim & Starrin, 2007, s. 23). En sentral holdning i empowerment-arbeidet er å se på mennesker som kompetente, bare de gis de rette forutsetningene. De må avlæres sin maktesløshet og heller oppmuntres til å ta ansvar og bli en aktør (Askheim & Starrin, 2007, s.78).

Samskapning og samproduksjon er hvor man tar utgangspunkt i deltakernes virkelighet og ser på alle som likeverdige parter i en problemløsning. Dette kan gjøres ved å delegere ansvar til deltakerne, slik at de kan bruke sine ressurser og kompetanse til å finne løsninger som er til det beste for fellesskapet (Askheim, 2012, s. 191). Gjennom samskapning og samproduksjon kan flere medlemmer i idrettslaget oppleve handlekraft og være deltakende i de prosessene som trenger en problemløsning. Situasjoner defineres av mennesker, og opplever de situasjonene som virkelige, er de virkelige. En samskapning og samproduksjon kan da foregå i en konkret situasjon eller i en organisatorisk ramme, hvor andre aktører deltar. Det er styrken av påvirkningene, som for eksempel ideer og metoder, som kan skape et sannhetsbegrep i en sosial interaksjon (Mik-Meyer & Villandsen, 2007, s. 41-45).

Det er medlemmene i idrettslaget som kan påvirke sannhetsbegrepet i idrettslaget, og om hva

som skal prioriteres og hva som ikke skal prioriteres. Defineres tematikken seksuelle overgrep som virkelig, kan også dette påvirke den sosiale interaksjonen blant medlemmene.

5. Funn

Den teoretiske gjennomgangen danner grunnlaget for å starte en kodeprosess og analysere funnene. Kodegruppene ble dannet på grunnlaget av potensialet som lå i empirien. Jeg grupperte koder som hadde tematisk sammenheng og skilte ut koder som jeg anså som irrelevante. Kodegruppene dannet da et utgangspunkt for hva jeg ville ha som hovedtemaer i analysen. Analysen genererte følgende kodegrupper; *håndtering, rutiner og kunnskap*.

Tabellen under viser de tre kodegruppene, med undergrupper kategorisert fra 1 til 5. Undergruppene er bygget på forekomster av like utsagn, hvor (1) er hyppigst, så går hyppigheten nedover i forhold til tallverdi.

Undergrupper	Kodegruppe rød: Håndtering	Kodegruppe grønn: Rutiner	Kodegruppe blå: Kunnskap
1.	Håndtering er personavhengig	Har ikke nok rutiner	Innehar kunnskap og kommer med forslag om hvordan flere kan få bedre kunnskap
2.	Håndtering er vanskelig	Informasjon om rutiner er viktig	Kunnskap gir større trygghet til å agere
3.	Trenger ekstern hjelp	Problematikken er ikke prioritert	Har kunnskap om enkelte tema
4.		Rutiner må gjelde alle	
5.		Har ikke alle rutiner på plass	

Under punktene 5.1 Håndtering av varsling, 5.2 Kunnskap om rutiner og 5.3 Kunnskap om seksuelle, overgrep kommenterer jeg min opplevelse av hva som blir sagt. Sitatene blir da kilden til mine kommentarer.

5.1 Håndtering av varsling

Datamaterialet viste en stor forekomst av uttalelser om at (1) *håndtering er personavhengig*. At håndtering av varsler viser seg å være personavhengig, kan gjøre håndteringen sårbar ettersom idrettslaget da gjør seg avhengig av en person. Samtidig er håndtering vanskelig, det vil si at den ene personen som håndterer, kan også oppleve det som vanskelig, at vedkommende blir stående alene.

Sitat: *“Uansett rutiner og planer - så faller det jo ned til den enkelte personen som skal behandle og tar avgjørelsen.”*

Det er ikke opptil den enkelte personen å ta avgjørelsen om hva som er et overgrep eller ikke, det er heller ikke den enkelte person som skal behandle saken(e), men idrettslaget. Grunnen til at håndteringen kan være personavhengig er at tematikken er vanskelig, noen kan oppleve det som ubehagelig å måtte konfrontere en man kanskje kjenner godt fra før. Da er det enklere å la en annen person ta seg av saken(e).

Sitat: *“Jeg mistenker at selv om vi nå har etablert en gruppe som skal håndtere type varsler, så mistenker jeg allikevel at dette havner hos daglig leder.”*

Det er ikke beroligende å lese at selv om idrettslaget har en gruppe til å håndtere varsler, så faller ansvaret tilbake på én person. Det kan virke som om det ikke eksisterer et eierforhold til problematikken. Undergruppe (2) *håndtering er vanskelig* gir noen svar på hvorfor det ikke eksisterer noe eierforhold, man vet rett og slett ikke hva man skal gjøre, det er for vanskelig. Grunnen kan være at det berører så mange og at det er mange følelser involvert.

Sitat: *“Det blir litt tabu å ta opp, ingen som liker å høre om det, ingen som har lyst å ha det som en middagsprat eller kontorprat - hvis ikke det er noe som noen har opplevd eller vært borti.... eller hørt om.”*

Det blir ikke mindre vanskelig å snakke om når det er tabu å ta opp, man snakker helst ikke om dette. Da kan løsningen være (3) å få hjelp eksternt. Det å få noen å dele problematikken med, noen som har kunnskap om tema, vil gjøre det lettere. Gjennom ekstern hjelp kan det spørres og undres, og samtidig kan man få råd som kan gjøre håndteringen bedre.

Sitat: *“Vi skal ikke leke amatør jurister og tro at vi kan finne ut hva som er rett og galt. Da skal de som er satt til den jobben få lov til å si at sånn og sånn - vi vet ikke hvor grenser går, altså grensen for hva som er en talentløs uetisk tåpelig kommentar eller til...som er ... noe som er et, hva skal jeg si, et overgrep - om det er digitalt eller om det er fysisk.”*

Nå viste det seg at noen hadde bedt om råd, uten at de ble noe særlig klokere av den grunn. Rådene som ble gitt ga ikke idrettslagene mer kunnskap om håndteringen, rådene var i stedet preget av *“å ha ryggen fri”*. Derfor er det viktig at de som rådgir innehar god nok kunnskap til å gi gode og riktige råd, som gjør at idrettslagene blir tryggere i håndteringen.

Sitat: *“...men da, da vi fikk det rådet at vi måtte passe oss for å gå videre med saken, så lenge det ikke er, var en straffbar dom bakom det hele, fordi vi kunne få erstatningsansvar mot oss - og det ble nevnt at det hadde skjedd.”*

Andre i fokusgruppen kom da med forslag om hvor og hvordan man kunne søke råd.

Sitat: *“Nok Bergen ville jeg kontaktet - hvis det er noe, hvis det er spørsmål om det er eller ikke i klubbsammenheng.”*

Sitat: *“...så må man koble inn Politiet så fort som mulig - at vi er tydelig på det, ikke snakk om at noe skal, hva skal jeg si, pakkes inn - alt skal opp og fram.”*

Et oppsummerende sitat kan vise hvorfor håndtering av varsler oppleves som vanskelig:

Sitat: *“...altså det er jo ikke et valg å forholde seg til de retningslinjene som er, men det å få det på plass, det er det også gjerne frivillige som skal få på plass - også byttes det ut roller, så byttes det og byttes det. Det er altså to steg fram og et steg bak, om og om igjen... men jeg tenker at man må ha, jeg tror idretten må bli litt mer profesjonell i noen roller og med det så vil man kanskje få akkurat disse her viktige tingene mer organisert og kanskje litt mer strømlinjeformet i en klubb.”*

Funnene viser at håndtering oppleves å være personavhengig, hvor det da er én person som får

varslingssakene og alene skal vurdere hvordan idrettslaget håndterer eventuelle saker. Personens handlingsrom kan da bli preget av stort ansvar, samtidig som personen har stor frihetsgrad og stor påvirkningskraft i forhold til utfallet (Schiefløe, 2019, s. 297-299). Hen legger da føringene og mulighetene i handlingsrommet, uten at andre personer kan påvirke dette. Det vil også være denne personens virkelighetsoppfatning som påvirker håndteringen og sluttresultatet vil derfor påvirkes av hvilke ressurser personen har til rådighet, enten det er interne eller eksterne ressurser.

5.2 Kunnskap om rutiner

Kodegruppe Rutiner ga meg fem undergrupper, hvor (1) *har ikke gode nok rutiner* var i hadde størst forekomst. Kodegruppen Håndtering viste at den var personavhengig, samtidig viser det seg at rutinene ikke er gode nok. Det gjør ikke håndteringen lettere ved at rutinene er mangelfulle og, noen ganger, ikke-eksisterende.

Sitat: *“Jeg vet ikke hvor jeg finner etiske retningslinjer i mitt idrettslag.”*

En rutine kan være etiske retningslinjer, de kan fortelle deg hvordan du skal opptre i visse sammenhenger hvor man representerer idrettslaget; på reiser, i garderobes, ved overnatting eller på treningsfeltet. Retningslinjene gjelder for alle uansett. Svarene i fokusgruppene viser at slike rutiner og retningslinjer er vanskelig å finne, og at de ikke er gode nok.

Sitat: *“men jeg hadde jo drømt om at - alle - idrettskretsen da, som favner alle idretter, hadde laget en slags ferdig mal på ting, jeg synes det ofte er litt sånn krav, det er lite, for lite, krav om informasjon om seksuelle overgrep”.*

Retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep i idretten ble vedtatt av Idrettstyret i 2010 og gjelder for alle medlemmer i norsk idrett. Retningslinjene er publisert på Norges idrettsforbund sin hjemmeside. Blant deltakerne i fokusgruppene det var kun én som kjente til dette:

Sitat: *“...jeg vet at det finnes i Norges idrettsforbund, slike etiske retningslinjer, men vi er kanskje ikke bevisst nok på å ta de inn i.”*

13 år etter at retningslinjene ble vedtatt er det få som kjenner til dem, og bevisstheten rundt

bruk av veiledere er lav. Videre viser undergruppe (2) at *informasjon om rutiner er viktig*, samtidig som deltakerne opplever at de ikke finner informasjonen. Dette fremstår som et paradoks. Samtidig viser undergruppe (3) at *problematikken er ikke prioritert*. Om seksuelle overgrep ikke er et prioritert tema, vil heller ikke rutiner rundt problematikken bli prioritert. Deltakerne i fokusgruppene etterlyste en veileder som altså eksisterer, men som på grunn av manglende kommunikasjon, ikke er kjent i idrettslagene. Dokumentasjon viser at dette ikke er enestående, men et utbredt problem (Rognerud et al. 2023).

Sitat: *“det er ingen som har lyst til å eie akkurat dette, det tror jeg er et problem.”*

Det er vanskelig, det er ikke prioritert og ingen vil eie tematikken. Relasjonen mellom medlemmene i idrettslag kan være tett, noe som kan føre til at ingen vil sitte som "dommer" over andre i overgrepssaker. Samtidig kan det være vanskelig å sette andre i dårlig lys og det kan være at noen medlemmer tror at dette ikke skjer i deres idrettslag. Har man ikke gode nok rutiner gir det åpning for gråsoner, hvor medlemmene ikke er sikker på hva som er rett og hva som er galt. Dette kan føre til at idrettslagene ikke gjør noe som helst og unngår å varsle. Undergruppe (4) sier *rutinene må gjelde alle*. En rutine er laget for å gjelde alle medlemmer i idrettslaget for å unngå gråsoner, ulik behandling og misforståelser.

Sitat: *“jeg opplever jo at det er noen retningslinjer - at barn og voksne ikke er alene sammen, at man har retningslinjer for, ja skal man sende de hjem hvis de sier noe dumt eller forteller noe vondt, sant - hvor går grensene - og mange andre ting man kan ha regler om, som man kan forebygge seksuelle overgrep, så oppfatter jeg at de som ikke kan nok om det og de som aldri ville tenkt tanken selv da, de synes noen av disse reglene er tøysete.”*

Enkelte ga uttrykk for at noen retningslinjer var på plass, men ikke alle, noe som undergruppe (5) *har ikke alle rutiner på plass* viser. Man kan argumentere med at *noen* rutiner er litt bedre enn *ingen* rutiner. Det varierer hva hvert enkelt idrettslag prioriterer av rutiner, men det viktigste er å komme i gang med prosessen og ikke nedprioritere arbeidet på grunn av vanskelig tematikk. Et sitat viser hva idrettslag har å jobbe med i en travel hverdag og hva som prioriteres:

Sitat: *“...sportsplan må være på plass, rollebeskrivelsene for styret MÅ på plass, men ingen som sier at disse dokumentene her må på plass - altså de etiske retningslinjene og varslingsrutinene - det er det ingen som etterspør.”*

5.3 Kunnskap om seksuelle overgrep

Majoriteten i fokusgruppene mener de (1) *innehar kunnskap og kommer med forslag om hvordan flere kan få bedre kunnskap*. Det blir her interessant å se på hva de mener med å inneha kunnskap og hvor mye kunnskap de faktisk har.

Sitat: *“...men det er jo litt av greien - vi får sånne små drypp av informasjon.”*

Som sitatet viser har man ikke en helhet i kunnskapen, det blir litt stykkevis. Men det som er interessant er at de som oppgir å ha kunnskap kommer med forslag om hvordan flere kan få kunnskap om tematikken. De ser viktigheten av en helhetsforståelse.

Sitat: *“...og da mener jo jeg at det hadde vært en drøm om vi kunne gitt alle trenerne den kunnskapen.”*

Sitat: *“...altså drømmen måtte vært at vi hadde klart å spre den kunnskapen som kommer på kursene.”*

Flere deltakere nevnte “kursene” uten at alle navnga hvilket kurs det dreide seg om. Men noen konkretiserte hva de mente:

Sitat: *“Kunnskapen om seksuelle overgrep fikk vi fra kurs med Trygg på trening, eller der fikk jeg vite hvor viktig det er og hvor lite beredskap, på en måte, det finnes i Norge. Ehhhh....alle de andre tingene vi har snakket om, politiattester, reisetid og sånt er veldig bra, politiattester ikke alltid funker så bra, men forebygging og hva som faktisk trengs, hvor du skal henvende deg -det hadde ikke jeg lest noen steder før jeg var på kurset.”*

Deltakerne mente da at (2) *kunnskap gir en større trygghet til å agere*. Det å vite hva man skal gjøre når, gir en større trygghet i vanskelige situasjoner. Om flere innehar denne tryggheten, så vil håndteringen bli mindre personrelatert ettersom flere medlemmer kan bli involvert i prosessen. En slipper da å sitte alene med ansvaret og kjenne på mye ansvar. Å få mer kunnskap kan være en tidkrevende prosess for idrettslaget, og må da sees på som et prosjekt som går over tid.

Sitat: *“Så dette Trygg på trening prosjektet, det er en kveld hvor du får en kompetanse materiell*

som du får tilgang på. Men det krever fortsatt etterarbeid, og det er der jeg føler at kanskje idrettslaget mitt har sviktet.”

Selv med kunnskap, opplever noen at etterarbeidet er krevende og at det tar tid. Det gjør det heller ikke mindre krevende når det viser seg at deltakerne har (3) *kunnskap om enkelte deler*. Selv med Trygg på trening-undervisningen som grunnlag, viser det seg at det er store hull i kunnskapen, og at det er kun enkelte deler som blir husket. Jeg vil her vise med noen sitater hva deltakerne husket fra Trygg på trening;

Sitat: *“sånt som det møtet jeg var på - altså det kurset. Et kurs om seksuelle overgrep mot barn, og fikk høre at jeg ikke skulle sende barn hjem hvis de ikke ville dra hjem.”*

Sitat: *“Jeg har lært hva grooming er, det lærte jeg på kurset. Det å starte en prosess for å tilegne seg en nærkontakt med en person og ved å bruke språket - tenåring språket - for liksom bygge tillit, som gjør etter hvert at det kan utvikle seg til helt annet enn det man hadde tenkt det skulle utvikle seg til.”*

Sitat: *“kan jeg bare si at når jeg var på kurset - så er jeg blitt mer obs på barna jeg har rundt meg, de smårollingene, som løper rundt.”*

Viktigheten av kunnskap vil alltid være til stede når det gjelder håndtering av varsler om seksuelle overgrep i idretten. Det vil ta tid å opparbeide seg kunnskap og etablere gode rutiner i idrettslagene, slik at man unngår personrelatert håndtering. Men det vil alltid være medlemmer som ikke anser dette som viktig, eller som opplever det så ubehagelig at de ikke deltar der kunnskapen formidles.

Sitat: *“Vi hadde også kurs hos oss, og det sa vi var obligatorisk, og de kunne velge mellom tre forskjellige datoer og det var forskjellige klokkeslett, så der var ingen grunn til å ikke være der. Men allikevel fikk vi bare inn ca halvparten av de jeg anså som viktig å være med på dette.”*

Opplæring, veiledning og undervisning kan ta tid, og ettersom idretten er frivillig basert kan man ikke kreve at alle deltar. Noen er mer ivrige enn andre, noen tar til seg problematikken, andre ikke. Men ett sted må man begynne, og da kan årlige kurs være en løsning.

Sitat: *“Men fra det, igjen, ta det med seg ut i hverdagen, gjøre endringer - igjen - jeg tror det må terpes på, jeg tror vi må ha årlig fokus eller noe i den duren.”*

Det finnes noe empowerment i idrettslagene, men de som innehar kunnskap om problematikken rundt seksuelle overgrep, har gjerne ikke styrke eller myndighet til å fremme sin kunnskap. Handlingsrommet gir ikke mulighet til å agere, kanskje fordi mulighetene og strukturen ikke er åpen nok til å ta opp tematikken (Schieffloe, 2019, s. 113).

6. Diskusjon

Som nevnt i innledningen eksisterer det fortsatt mangler i forhold til behandling av varsling i norsk idrett. Det har vist seg at varslingen kan ta for lang tid, eller at behandlingen av varsler har vært mangelfull. Dette Studien fant tre tema som utkrystalliserte seg. Disse temaene var at a) håndtering av varsler er personrelatert, b) rutineene for varsling er enten mangelfulle eller ikke-eksisterende, og c) kunnskapen inneholder ingen helhetsforståelse.

Jeg vil i denne delen se på behovet for bruk av dialogbasert undervisning, gjennom å bruke Freires teori om problemrettet undervisning. Gjennom problemrettet undervisning og dialog kan breddeidrettslag se helheten av problematikken i et hermeneutisk perspektiv. Klarer breddeidrettslagene å se helheten kan de også oppleve innflytelse, styrke og kontroll, som er viktige elementer i empowerment.

6.1 Varsling er personrelatert

Funnene viste at håndtering av varsler er personavhengig, at håndtering oppleves vanskelig og alle idrettslagene ønsket eksternt rådgivning. Flere i fokusgruppene sier at de selv har opparbeidet et eksternt nettverk, som de rådfører seg med. Er personen alene i vurderingene av varslinger, med sitt erfaringsgrunnlag, vil dette også ha påvirkning på sannhetsbegrepet. Vurderingene blir da blant annet bygget på én person sin innsikt, erfaring og oppfatning. Uten nok innsikt, erfaring og med egne oppfatninger av varselet kan resultatet bli at håndteringen ikke blir rasjonell i forhold til det som er forventet (Gadamer, 2010, s.12-15). Dette vises gjennom følgende sitat fra en av deltakerne;

Sitat: *“det er et sinnsykt ansvar klubbene har og det minste som da burde vært - at det var en som kunne svart deg, som var objektiv, det mener jeg er minimumet”*.

Med “*de som kunne svare deg*” nevnes Politiet, Barnevernet og/eller Nok Bergen. Denne rådgivningen er da bygget på personlige bekjenskaper og ikke bygget på samarbeid, som er nedtegnet i idrettslagets dokumenter. I slike tilfeller kan vi se at ekstern rådgivning er personavhengig og sårbart.

Når håndtering av seksuelle overgrep i idretten oppleves som vanskelig og idrettslagene vet lite hva de skal gjøre, kan det være lettere å la en person ta seg av varslingsene. Da er det ingen likeverd i håndteringen av problematikken, fordi alt ansvar rundt håndtering av varsler er lagt til en person. Idrettslaget og medlemmene må få de begrepene de mangler og få påpeke de forholdene som kan påvirke en forandring. Dette kan bidra til at flere medlemmer blir involvert i prosessen rundt et varsel. Motsatt vil det føre til at idrettslagene inntar en passivitet i forhold til problematikken. Noen kan ha mer kunnskap enn andre, derfor kan et samspill og dialog mellom medlemmene gi mulighet for ny kunnskap og synspunkter, og handlingsrommet til idrettslaget kan bli større (Freire, 1999, s 11-16 og 54-59).

Siste undergruppe sier at deltakerne i fokusgruppen etterlyser ekstern hjelp til å se en helhet i en problematikk de opplever som vanskelig å håndtere. Nettavisen hadde i mai 2023 en reportasje hvor fagfolk ber Norges idrettsforbund om å vurdere håndteringen av varsler. Deres råd var at idretten må ta i bruk en ekstern rådgivning når det gjelder seksuelle overgrep innen idretten (Wiik, 2023). Svaret fra Idrettspresident Berit Kjøll var at Norges idrettsforbund hadde utredet dette behovet gjennom rapporten “Etisk og trygg idrett”, og kommet fram til at de ville prioritere varslingsystemet MittVarsel, en egen påtalenemnd og en opplæring i håndtering av slike saker. I forordet til rapporten “Etisk og trygg idrett” (Norges idrettsforbund, 2021) skrives det at Idrettsstyret er blitt framlagt statusoppdateringer og at idrettslag er en part som, i varierende grad, er blitt hørt. Rapporten sier videre at det er blitt avholdt spesifikke møter med Troms og Finnmark idrettskrets, Gym- og turnforbundet, Norges Fotballforbund og Studentidrettsforbundet (Norges idrettsforbund, 2021, s. 38).

Deltakerne i fokusgruppene opplever ikke at de er selvdeltakende, de opplever ikke en prosess hvor de har en innflytelse og hvor empowerment er resultatet (Askeheim, 2012, s. 11, 24). Håndtering kan ikke være personavhengig, det er for sårbart og håndteringen kan, i verste fall, være feil. Den kan ikke bygges på en persons selvoppfatning av situasjonen, og at håndteringen er avhengig av en persons mulighet til å innhente kunnskapen eksternt. Som en av deltakerne selv sier det;

Sitat: *“uavhengig av hvilken sak det er og det ender jo egentlig opp med at man lager et eget, kall det varslingsnettverk eller beredskapsnettverk”*.

Svaret fra Norges idrettsforbund og idrettspresidenten samsvarer derfor dårlig med funnene i denne studien, tidligere forskning nasjonalt og internasjonalt.

6.2 Mangel på rutiner

Funn i studien viste at få i fokusgruppene opplevde at idrettslaget hadde gode nok rutiner om seksuelle overgrep, og informasjonen rundt rutiner er ikke blir prioritert. En grunn kan være at Norges idrettsforbund eller idrettskretsen ikke informerer godt nok om viktigheten av rutiner, eller at rutiner blir nedprioritert i idrettslagene. Dette kan da sees på som bankundervisning fra Norges idrettsforbund sin side, hvor de er fortelleren (subjektet) og idrettslagene er mottaker (objektet) som passivt skal lytte og tilegne seg kunnskap. De kan oppleve å bli fortalt hva de skal gjøre, uten å kunne stille spørsmål ved kravene, og de må selv sørge for å finne informasjonen uten å ha kunnskap om at den eksisterer (Freire, 1999, s. 54-59).

Idrettslagene har mange administrative oppgaver som må utføres, og mye av administrasjonen er preget av økonomi. Når rutiner ikke blir etterspurt fra Norges idrettsforbund, så vil heller ikke idrettslag prioritere dette. Idrettslagene etterkommer de krav Norges idrettsforbund måtte stille, kanskje uten å stille spørsmål ved viktigheten av kravene. En deltaker uttaler et ønske om at fokus på seksuelle overgrep skulle vært like stort som fokuset på økonomi. En annen sier følgende;

Sitat: *“sportsplan må være på plass, rollebeskrivelsene for styret MÅ på plass, men ingen som sier at disse dokumentene her må på plass - altså de etiske retningslinjene og varslingsrutinene - det er det ingen som etterspør”*.

Fokusgruppene ønsker seg altså ferdige maler som idrettslagene kan bruke, eventuelt en veileder som alle idrettslagene må forplikte seg til å følge. Norges idrettsforbund har, som nevnt, laget en slik veileder, men som kun én person i fokusgruppene kjente til. Informasjon om at en veileder er å finne på hjemmesiden til Norges idrettsforbund når ikke ut til idrettslagene, og man kan dermed stille spørsmål ved verdien av veilederen.

En av deltakerne hadde følgende opplevelse når hen ville ha råd fra en idrettskrets, angående brudd på rutiner;

Sitat: *“ber jeg om råd hos krets får jeg en brosjyre i hånden - så føler jeg egentlig at det svaret er at - ikke plag meg med akkurat dette spørsmålet, det er litt sånn ubehagelig -ta kontakt med disse, det er sikkert rette instans”*.

Sitatet kan vise at idrettskretser i Norges idrettsforbund opplever rådgivning som vanskelig, og at det da henvises til ekstern rådgivning. Dette harmonerer dårlig med rapporten «Etisk og trygg idrett» som henviser til at det skal være rådgivning tilgjengelig i idrettskretsene (Norges idrettsforbund, 2021) og samtidig ikke ønsker ekstern rådgivning (Wiik, 2023).

Med en problemrettet undervisning kunne Norges idrettsforbund informert mer bredt ut om at en veileder finnes på deres nettside, ettersom fokusgruppene mener at informasjon om tematikken er viktig. Norges idrettsforbund bør gå i dialog med sine særforbund og samarbeide rundt løsninger som er til det beste for idretten. Freire sier at det må være et vekselspill mellom kunnskap og handling og vektlegger samtidig samspillet mellom mennesker. Om samspillet ikke eksisterer vil det miste sin troverdighet (Aasen, 2006, s. 226).

Fokusgruppene opplever at det settes mange krav til idrettslag, uten at håndtering og rutiner rundt seksuelle overgrep er et av disse kravene. Idrettslagene kan da ha en opplevelse av å bare motta, registrere og oppbevare informasjonen de får. De er da adskilt fra å undersøke og adskilt fra en praksis med å utarbeide rutiner (Freire, 1999, s. 55). Resultatet kan da bli at idrettslagene ikke finner noen betydning i å ha gode rutiner, fordi de ikke har kjennskap til dem.

Idrettslagene må få en felles forståelsesramme om seksuelle overgrep og nødvendigheten av rutiner. Diskursen påvirker måten vi handler på, og oppfatninger påvirker vår forståelse av verden (Johannessen et.al., 2018, s. 61). Er oppfatningen at rutiner ikke må gjelde alle og at rutiner ikke er viktige, så blir handlingene deretter. Samtidig er det interessant at nesten ingen av idrettslagene i fokusgruppene har rutiner på plass, selv etter å ha hatt undervisning fra Trygg på trening. Noen av deltakerne i fokusgruppene opplevde at de de måtte “piske” inn medlemmene på undervisningen til Trygg på trening, og medlemmene ga da uttrykk for at de følte dette var enda en oppgave de måtte forholde seg til. Har man en oppfatning om at seksuelle overgrep ikke skjer i sitt idrettslag, så blir Trygg på trening *enda en oppgave* idrettslagene må

ha på plass. Slike oppfatninger trenger ikke å være sanne for at de skal få konsekvenser. For konsekvensen kan være at det skjer, men ingen vil tro på det (Johannessen et.al, 2018, s. 58). Det kan ikke være opp til hvert enkelt medlem og idrettslag å vurdere hva som er rett eller galt i forhold til seksuelle overgrep. Gjennom empowerment kan idrettslagene styrkes med økt kunnskap, klare rutiner og flere ferdigheter (Askheim, 2012, s. 11-12). Videre kan innflytelse og flere ferdigheter sørge for at medlemmene i idrettslagene har nok kunnskap til å vedta rutiner som gjelder alle i idrettslaget.

6.3 Mangel på helhetsforståelse om seksuelle overgrep

Andre funn i oppgaven viser at deltakerne mangler et helhetsbilde på problematikken og dermed også mangler grunnlag for god håndtering av varsler. Flere av deltakerne i fokusgruppene ønsket derfor en ekstern rådgivning. Et helhetsbilde av problematikken kan vise medlemmene at problematikken er stor, samtidig vise at det finnes muligheter for påvirkning innen deres handlingsrom (Gilje, 2019, s. 11). De kan få en dypere mening om hva seksuelle overgrep er og hvordan de kan håndtere eventuelle varslinger. For å kunne skape en forandring må mennesker være bevisst sin hverdag og få de ordene og den kunnskapen de mangler (Freire, 1999, s. 19).

Tryggheten til å handle rundt varslings har vist seg å ikke være god nok på grunn av idrettslagenes mangel på en helhetsforståelse av problematikken. En del av deltakerne sier at de innehar kunnskap (undergruppe 1) og kom med forslag om hvordan flere kunne få denne kunnskapen. Min opplevelse var imidlertid at kunnskapen var preget av store hull. Deltakerne husket enkelte tema fra Trygg på trening-undervisningen, og gjerne tema de følte var viktige for dem. Det var ingen helhet i kunnskapen, kun deler som ikke ga en større forståelse av problematikken. Noen hadde kunnskap om “grooming”, andre om sosiale medier og tilnærming. Grunnen til at kunnskapsnivået var så varierende, kan være at undervisningen ikke er god nok eller at undervisningen bærer preg av tallmateriale, som igjen kan påvirke følelsene til de som deltar i undervisningen. Det kan vekkes følelser, noe som kan svekke oppmerksomheten mot det som blir sagt, og medlemmene får bare med seg det som ga størst inntrykk. Det var ikke en fullstendig hermeneutisk sirkel (Alvesson & Skoldberg, 2008, s. 212), hvor delforståelsene ga en helhet i forståelsen av problematikken.

Kunnskap kan gi større trygghet til å igangsette tiltak rundt et varsel, men da må kunnskapen være bygget på de ferdigheter som kreves for å finne de rette tiltakene. Uten god kunnskap kan man føle på avmakt, bli tømt for emosjonell energi og bli kraftløs. Med bare kunnskap om deler av problematikken mister denne kunnskapen sin kraft og man kan føle at man har mislyktes (Askheim & Starrin, 2007, s. 23-24). Når helheten forsvinner og bare deler av problemet blir sett, kan idrettslagene velge å se på noen episoder som gråsoner. Offeret blir da ikke møtt med forståelse og kan føle seg stigmatisert.

En prosess mot mer kunnskap kan være omfattende og langdryg, men jeg opplevde i fokusgruppene, og gjennom transkripsjonen, at noe av oppgittetheten blant deltakerne slapp. De støttet hverandre og kom med forslag om hva som eventuelt kunne gjøres. Det ble brukt ord som var virksomme i samspillet og de delte kunnskap og forslag til handling (Aasen, 2006, s. 226). Deltakerne ønsket mer kunnskap, og de ønsket at flere skulle få den. Dette kan forklares gjennom diskursbegrepet og sirkelvirkningen, mellom hvordan medlemmer av et samfunn forstår og handler i verden (Johannessen et.al, 2018, s 59-60). Om kunnskap og forståelse øker blant medlemmene kan idrettslaget få en diskurs om at tematikken er viktig, og kunnskapen og forståelsen vil da kunne gi en sirkelvirkning blant medlemmene.

Idrettspresident Berit Kjøl har gitt klart uttrykk for at Norges idrettsforbund vil prioritere opplæring i håndtering av varslingsaker (Norges idrettsforbund, 2021; Wiik, 2023). Tilbakemeldingene i fokusgruppene tyder ikke på at en slik opplæringsprosess har nådd ut. Når Norges idrettsforbund heller ikke ønsker ekstern rådgivning, står det i sterk kontrast til hva fokusgruppene og fagpersoner ønsker. Her er det variabler i hvordan medlemmer i idrettslag forstår og handler i sin verden, og hvordan Norges idrettsforbund forstår og handler. Mennesker må forstå problematikken og kunne handle ut fra diskursen, altså det bakenforliggende (Johannessen et.al., 2018, s. 58). Diskurser muliggjør og fremmer bestemte handlinger, som igjen er preget av kunnskap. Men da må den kollektive diskursen være at seksuelle overgrep er et problem, og at idrettslagene og Norges idrettsforbund tar et større tak i problematikken. Da kan det bli en endring i diskursen og man kan starte prosesser som gir økt kunnskap for å unngå en avmaktssituasjon (Askheim & Starrin, 2007, s. 23).

Undergruppe 3 sier at økt kunnskap gir større trygghet til å agere. Ifølge Freire skal en frigjørende pedagogikk gjøre slik at mennesker tar sine muligheter i bruk (Freire, 1999, s. 13). Spørsmålet er om handlingsrommet som eksisterer innen forskjellige breddeidrettslag gir

muligheter til en forandring, og om det en kollektiv forståelsesramme som sier at problematikken er for vanskelig eller at problematikken ikke eksisterer (Johannessen et.al, 2018, s. 58). Deltakerne i fokusgruppene opplever at problematikken blir nedprioritert og at det bare er enkeltpersoner som tar ansvar, det er ingen kollektiv forståelsesramme rundt håndtering og bruk av rutiner. Alle kan si seg enig i at problematikken er forferdelig, men idrettslagene tar ikke i bruk de veiledningsmulighetene som er tilgjengelig. Dette kan også være på grunn av mangel på kunnskap om eksisterende muligheter, som for eksempel etiske retningslinjer. Gadamer sier at sannhetsbegrepet er knyttet til erfaring, når vi forstår noe så skjer det noe (Gadamer, 2010, s. 12-15). Det er vanskelig å få mye erfaring når det gjelder seksuelle overgrep i idretten ettersom det er relativt få saker per lag. Men idretten kan få erfaring gjennom undervisning og dialog, hvor dialogen kan være bygget på tidligere saker og hvordan de ble håndtert. En mer hermeneutisk helhetsforståelse av problematikken kan hjelpe til å klargjøre hva idrettslag kan gjøre for å minimere handlinger som fører til seksuelle overgrep.

7. Metodiske utfordringer

Oppgaven er bygget på direkte utsagn fra deltakerne i fokusgruppene og er *validert* gjennom opptak og transkripsjon. Svarene er retrospektive ettersom opplevelsene deltakerne gjengir kan ha skjedd tilbake i tid og svarene kan også bli preget av hva de andre deltakerne tidligere har sagt i fokusgruppen. Det er videre en risiko for feiltolkning av det som blir svart (Goth, 2014, s. 61). Ved å bruke opptaksutstyr og gjennom nøyaktig transkripsjon umiddelbart etter gjennomføring av fokusgruppesamtalene, er begrepsvaliditeten beholdt. Svarene er ikke redigert, men direkte sitert.

Reliabiliteten er en annen metodisk utfordring. Det deltakerne har svart trenger nødvendigvis ikke være konsistent over tid eller slik de egentlig opplever situasjonen (Goth, 2014, s. 61-62). Kanskje endrer de meninger, husker det annerledes eller svarer det de tror jeg ønsker å høre. For å unngå dette deltok jeg i liten grad i dialogen mellom deltakerne, men brukte i stedet tiden til å lytte og observere.

Oppgavens funn viser en *overførbarhet* til tidligere undersøkelser og studier. I undersøkelsen av "Halt" (Shiakou et.al.,2023) viser svarene at deltakerne finner undervisning om seksuelle overgrep mangelfull, og at deltakerne ønsket system for opplæring og rapportering. NRK

Researchsenteret sin spørreundersøkelse viste at 85% av de spurte ikke visste om hvordan de skulle varsle (Rognerud et al, 2023). Dette samsvarer med funnene i denne oppgaven, og bidrar til at de kan ha gyldighet utover utvalget og konteksten.

8. Konklusjon

Allerede i 1994 etterlyste Celia Brackenridge en teoretisering av rolleforholdet mellom trener og utøver i idretten (1994, s. 287). Forskning viser at idretten fortsatt ikke gjør et godt nok forebyggende arbeid innen seksuell trakassering og seksuelle overgrep. Evaluering av det tidligere omtalte “Halt”-prosjektet viser at det internasjonalt mangler systemer for opplæring og rapportering (Shiakou et.al., 2023). I Norge etterspør fagpersoner ekstern rådgivning for varsling innen idretten, men Norges idrettsforbunds svar på dette er at ekstern rådgivning ikke vil bli prioritert, men at forbundet i stedet vil prioritere utvikling av varslingsystemet MittVarsel og opplæring i håndtering av varsler (Wiik, 2023). Det har de siste årene vært gjentatte medieoppslag om seksuelle overgrep i idretten, både i bredde- og i eliteidretten. Oppslagene viser at problematikken er dagsaktuell og idrettslagene etterlyser raskere og bedre håndtering av varslingsaker. Undersøkelsen som viste at 85 % av kvinnelige spillere i Toppserien var usikre på eller ikke visste hvordan de skulle varsle i tilfelle overgrep, viser med all tydelighet at det mangler informasjon om temaet i idrettslag (Rognerud et.al., 2023).

Oppgaven har satt søkelys på kunnskap om og håndtering av seksuelle overgrep i breddeidretten. Oppgaven har undersøkt hvor stor kunnskap det er om tema i et utvalg idrettslag, og hvordan idrettslagene selv opplever håndtering av varsler om seksuelle overgrep i eget lag. Analysen viste at de idrettslagene som deltok i studien *ikke* hadde rutiner for varsling på plass, kunnskapen var lav og håndteringen var personrelatert. Analysen viste også at det var et ønske om ekstern rådgivning og mer undervisning rundt seksuelle overgrep. Internasjonale studier, nasjonale undersøkelser og fagpersoner etterlyser det samme. På samme tid viser Norges idrettsforbund gjennom sitt utredningsarbeid *Etisk og trygg idrett* (Norges idrettsforbund, 2022) at man ikke ønsker å prioritere ekstern rådgivning på feltet.

Denne oppgaven har vist at kunnskap er avgjørende for at breddeidrettslag skal kunne håndtere varsler om seksuelle overgrep. Problemrettet undervisning, hvor det er en deltakelse gjennom dialog, vil kunne gi idrettslagene nødvendig kunnskap og kompetanse om håndtering av

seksuelle overgrep, og dette kan utvikle en diskurs som er til det beste for idrettslaget. Idrettslagene må selv få reflektere gjennom dialog mellom medlemmene, på denne måten kan de lage noe nytt og skape en bedre tilværelse (Freire, 1999, s.75). Gjennom denne form for empowerment kan medlemmene få innflytelse og samtidig kunne håndtere vanskelige situasjoner på en bedre måte (Askheim, 2012, s. 11).

Gode rutiner vil gjøre det lettere for disse idrettslagene å fange opp problemrelatert kontakt mellom trenere og utøvere. For at idrettslagene skal ha rutiner som er gode nok trenger de kunnskap. Med økt kunnskap kan også idrettslag unngå at håndtering av varsler blir personrelatert. Når flere personer i ansvarlige roller får et bedre kunnskapsgrunnlag om tematikken, vil dette bidra til en bedre håndtering *når*, og ikke *om*, varsler kommer.

Økt kunnskap er avgjørende for å kunne lage gode rutiner, som igjen er avgjørende for en forsvarlig håndtering. Dette gir en helhetsforståelse i tråd med den hermeneutiske sirkel.

9. Litteraturliste

- Aasen, J. (2006). *Tanke og handling. Nøkler til pedagogisk filosofi*. Oplandske Bokforlag
- Alvesson, M & Sköldbberg, K. (2016). *Tolkning och reflektion, vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Amundsen, M.L. (2018). *Sinte gutter gråter ikke*. <http://www.fpkf.no/wp-content/uploads/2018/06/Ammundsen-sinte-gutter.pdf>. Tidsskriftet Psykologi i kommunen. Aspergerbedriftene AS
- Askeland, I.R., Moen, L.H. (2017). *Behandlingstilbudet til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd – kunnskap og erfaringer fra de nordiske landene og Storbritannia – forslag til landsdekkende struktur*. <https://www.nkvts.no/rapport/behandlingstilbudet-til-barn-og-unge-med-problematisk-eller-skadelig-seksuell-atferd-kunnskap-og-erfaringer-fra-de-nordiske-landene-og-storbritannia-forslag-til-landsdekkende-struktur/>. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. NKVTS
- Askheim, O.P. 2012. *Empowerment i helse- og sosialfaglig arbeid*. Gyldendal Akademisk
- Askheim, O.P & Starrin B. (2007). *Empowerment. I teori og praksis*. Gyldendal Akademisk
- Binder, P-E. (2018). *Hvem er jeg? Om å finne og skape identitet*. Fagbokforlaget
- Blaasvær, N. & Baiju, N. (2019). *Opplærings- og informasjonstiltak for barn og unge for å forebygge og avdekke vold, overgrep og krenkelser*. <https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2019/opplarings--og-informasjonstiltak-for-barn-og-unge-for-a-forebygge-og-avdekke-vold-overgrep-og-krenkelser-rapport-2019.pdf>. Folkehelseinstituttet.
- Bolstad, J. (2020). *Fotballdommar dømd til fengsel for overgrep - får ikkje vere på sosiale medium*. <https://www.nrk.no/vestland/idrettsdommar-domd-til-fengsel-for-seksuelle-overgrep-mot-barn-1.15212840>. NRK.no
- Brackenridge, C. (1994). *Fair Play or Fair Game? Child Sexual Abuse in Sport Organisations*. <https://doi.org/10.1177/101269029402900304>. SAGE Journals.
- Brackenridge, C. (1997). *HE OWNED ME BASICALLY...': Women's Experience of Sexual Abuse in Sport*. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/101269097032002001>. SAGE journals.
- Brackenridge, C. & Fasting, K. (2005). *The Grooming Process in Sport: Narratives of sexual harassment and abuse*. https://www.researchgate.net/publication/251618998_The_Grooming_Process_in_Sport_Narratives_of_Sexual_Harassment_and_Abuse. SAGE Publications

- Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2020). *Kvalitative metoder. En grundbog*. 3 utg. Hans Reitzels Forlag
- Brinkmann, S. (2014). *Det kvalitative interview*. Hans Reitzels Forlag
- BufDir. (2019). *Forekomst av seksuelle overgrep mot barn*.
https://www2.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/oppvekst/Vold_og_overgrep_mot_barn/Seksuelle_overgrep_mot_barn/Forekomst_av_seksuelle_overgrep_mot_barn/
- BufDir. (2020). *Overgrepserfaringer*
https://www2.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Vold_og_overgrep_tall_og_statistikk/serfaringer_mot_incest_og_overgrep_i_Norge?_gl=1*viwdib*_ga*MzQ5MDYwMjQwLjE2NzM5NDY2NDM.*_ga_E0HBE1SMJD*MTY4NDgzNjc4Mi42LjEuMTY4NDgzNjg1MS4wLjAuMA. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BufDir)
- BufDir. (2022). *Vold og overgrep mot barn*.
https://www2.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/vold_og_overgrep_mot_barn/?_gl=1*zt_yxn2*_ga*MzQ5MDYwMjQwLjE2NzM5NDY2NDM.*_ga_E0HBE1SMJD*MTY3ODc4NDM1NS4yLjAuMTY3ODc4NDM1NS4wLjAuMA. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BufDir)
- Clarke, V. & Braun, V. (2017). *Thematic analysis*. (vol 12. NO. 3)(vol 12. NO. 3)
<https://doi.org/10.1080/17439760.2016.1262613>. The Journal of positive psychology. Vol 12, NO. 3.
- Creswell, J.W. & Poth, C.N. (2018). *Qualitative Inquiry & Research. Choosing Among Five Approaches*. 4 utg. SAGE publications
- Dahlgren, K. & Næss, H.E., (2012). *Tanker om samfunn*. Universitetsforlaget
- Det Norske Akademis Ordbok. *Grooming*. <https://naob.no/ordbok/grooming>. NAOB.no
- Eggebo, H. (2021). *Tematisk Analyse – en guide*. <https://sosiologen.no/essay/essay/tematisk-analyse-en-guide/>, sosiologen.no
- Fasting, K. & Brackenridge, C. (2007). *Coaches, sexual harrasment and education*. <http://hdl.handle.net/11250/170753>. Routledge
- FN-sambandet. *Barnekonvensjonen*. <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/barnekonvensjonen>. Fn.no
- Folkvord, M, Christiansen, A. K, Stangvik. E. O, Syversen, C. P, Byermoen, T. (2020). *Idrettsovergrepene*. <https://www.vg.no/spesial/2020/idrettsovergrepene/> VG.no
- Freire, P. (1999). *De undertryktes pedagogikk* (2 utg). Gyldendal Akademisk
- Gadamer, H-G. (2010). *Sannhet og metode. Grunntrekk i en filosofisk hermeneutikk*. Pax forlag A/S

- Gibbs, G. (2007). *Analyzing Qualitative Data*. SAGE publications
- Gilje, N. (2019). *Hermeneutikk som metode. Ein historisk introduksjon*. Det Norske Samlaget
- Goffman, E. (1992). *Vårt rollespill til daglig. En studie i hverdagens dramatik*. Pax forlag
- Goth, Småland, U. (2014). *Folkehelse i et norsk perspektiv*. Gyldendal Akademisk
- Goldschmidt-Gjerløw, B. (2019). *Children's rights and teachers' responsibilities: reproducing or transforming the cultural taboo on child sexual abuse?*. Vol. 2, No 1. <https://doi.org/10.7577/hrer.3079>. HRER - Human Rights Education Review
- Hafstad, G.S. & Augusti, E-M. (2019). *Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten. En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år*. <https://www.nkvts.no/rapport/ungdoms-erfaringer-med-vold-og-overgrep-i-oppveksten-en-nasjonal-undersokelse-av-ungdom-i-alderen-12-til-16-ar/>. nr 4. NKVTS.
- Halkier, B. (2010). *Fokusgrupper*. Gyldendal Akademisk
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet*. (5 utg.). Cappelen Akademisk Forlag
- Hartill, M. (2008). *The sexual abuse of boys in organized male-sport*. SAGE Journals
- Helsedirektoratet. (2020). *Skal forebygge seksuelle overgrep mot barn*. <https://www.helsedirektoratet.no/nyheter/skal-forebygge-seksuelle-overgrep-mot-barn>. Helsedirektoratet.no
- Hermstad, K. (2006). *Forbrytelse og selvforståelse. Et bidrag til forståelsen av en gruppe menn dømt til fengsel for seksuelle overgrep, i lys av terapi, etikk og strafferett*. https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/242774/125961_FULLTEXT01.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Det historisk-filosofiske fakultet
- Holter, H. & Kalleberg, R. (1996). *kvalitative metoder i samfunnsforskning*. 2 utg. Universitetsforlaget
- Hutchinson, G.S. (2010). *Samfunnsarbeid. Mobilisering og deltakelse i sosialfaglig arbeid*. Gyldendal Akademisk.
- HVL.no. <https://www.hvl.no/studier/studieprogram/samfunnsarbeid/> . Høgskolen ved Vestlandet, HVL
- Johannessen, L.E.F, Witsø Rafoss T, Rasmussen E.B (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Universitetsforlaget
- Karterud, S. (2017). *Personlighet*. Gyldendal Akademisk
- Kennedy, S. & Grainger, J. (2006). *Why I didn't say anything*. Insomniac Press

- Kleive, H. (2016). *Vi må gripe inn når vi får vite at et barn har begått et seksuelt overgrep mot et annet barn. Men hvordan?*. <https://psykologtidsskriftet.no/frapraaksis/2016/11/barn-som-forgriper-seg-pa-barn>. psykologtidsskriftet.no
- Kolstad, Tobiassen J.T & Smith Nitschke, C. (2015). *Seksuelle overgrep mot barn i Norge: Hvilke faktorer henger sammen med hemmelighold?* <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/44306/Seksuelle-overgrep-mot-barn-i-Norge.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Hovedoppgave ved Psykologisk Institutt UNIVERSITETET I OSLO.
- Kripos (2020). *Voldtektssituasjonen i Norge*. <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/voldtekt-og-seksuallovbrudd/voldtektssituasjonen-i-norge-2019.pdf>. Kripos, Etterforskningsavdelingen Seksjon for seksuallovbrudd.
- Krogh, T. (2017). *Hermeneutikk - om å forstå og fortolke* (2 utg). Gyldendal akademisk
- Krogsæther, Aarre M. & Vatn, I. M. (2023). *Om han slutter, mister idretten oversikten bare han har*. https://www.tv2.no/spesialer/nyheter/systemet_idrettsvarslene. Tv2.no
- Lawless, B. & Chen, Y. W. (2019). *Developing a Method of Critical Thematic Analysis for Qualitative Communication Inquiry*. *Howard Journal of Communication*. <https://doi.org/10.1080/10646175.2018.1439423>. Routledge Taylor & Francis Group
- Leseth, A.B. & Tellmann, S.M. (2018). *Hvordan lese kvalitativ forskning?* Cappelen Damm Akademisk
- Loland, S. (2013). *Idrett og samfunn*. Gyldendal Undervisning
- Lovdata: *Kapittel 26. Seksuallovbrudd*. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-11#%C2%A7311. Lovdata.no
- Ludvigsen, Goa B. (2020). *Dobling av varsler om overgrep i idretten*. <https://www.nrk.no/sorlandet/dobling-av-varsler-om-overgrep-i-idretten-1.15151498>. Nrk.no
- Lægreid, S. & Skorgen, T. (2001). *Hermeneutisk lesebok*. Spartacus forlag
- Løberg, A.K, Strande, O.B, Skretsrud, L.E, Holø, R.M. (2020). *Det lengste løpet*. <https://www.nrk.no/innlandet/xl/trener-i-engerdal-utsatte-en-rekke-friidrettstalenter-for-overgrep-1.14777918#authors--expand>. NRK.no
- Malterud, K. (2012). *Fokusgrupper som forskningsmetode for medisin og helsefag*. Universitetsforlaget
- Maguire, M. & Delahunt, B. (2017). *Doing a thematic analysis: A public step-by-step guide for learning and teaching scholars*. AISHE-J
- Merriam, S.B (2009). *Qualitative Research. A guide to design and Implementation*. Jossey-Bass

- Mik-Meyer, N. & Villandsen, K. (2007). *Magtens former. Sociologiske perspektiver på statens møte med borgeren*. Hans Reitzels forlag
- Moen, T. & Karlsdøttir, R. (2011). *Sentrale aspekter ved kvalitativ forskning*. Tapir akademisk forlag
- Morgan, D.L. (1997). *Focus groups as qualitative research* (2 utg). SAGE Publications
- Nelson, A., Lewy, R., Ricardo, F., Dovydaitis, T., Hunter, A., Mitchell, A., Loe, C., Kugel, C., (2010). *Eliciting behavior change in a US sexual violence and intimate partner violence prevention program through utilization of Freire and discussion facilitation*. Vol 25. Issue 3. <https://doi.org/10.1093/heapro/daq024>. Health Promotion International. Oxford Academic.
- Nilssen, V. (2012). *Analyse i kvalitative studier - Den skrivende forskeren*. Universitetsforlaget
- Nilsson, B. (2007). *Noen betraktninger om sentrale dimensjoner innenfor hermeneutikk ut fra en Gadamerisk tenkning*. Sykepleien forskning 1:(4)
- Norges Idrettsforbund: www.idrettsforbundet.no/om-nif/organisering/
- Norges Idrettsforbund. (2016). *Trygg på trening*. <https://www.idrettsforbundet.no/idrettskrets/vestland/idrettsogfunn/trygg-pa-trening/>. Norges Idrettsforbund (Idrettsforbundet.no)
- Norges Idrettsforbund. (2020). *Seksuell trakassering og overgrep*. <https://www.idrettsforbundet.no/tema/retningslinjer/seksuell-trakassering-og-overgrep/>. Norges Idrettsforbund (NIF.no)
- Norges Idrettsforbund. (2020). *Rettleiar*. <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/d12648265cf24a559dd3cf8230c4241d/rettleiar-for-handtering-av-saker-som-gjeld-seksuell-trakassering-og-overgrep-pdf.pdf> Norges Idrettsforbund (NIF.no)
- Norges Idrettsforbund. (2020). *Retningslinjer*. <https://www.idrettsforbundet.no/tema/retningslinjer/>. Norges Idrettsforbund (NIF.no)
- Norges idrettsforbund. (2021). *Etisk og trygg idrett*. https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/ab34d93ae00748d28eb2687be36add76/rapport_nif_etisk-og-trygg-idrett_2021.pdf. Norges idrettsforbund (NIF.no).
- Norges idrettsforbund. (2022). *Informasjon om portalen MittVarsel*. <https://www.idrettsforbundet.no/tema/varsling/jeg-skal-handtere-et-varsel/informasjon-om-portalen-mitt-varsel/>. Norges idrettsforbund (NIF.no)
- NRK. (2020). *Trener og overgriper*. NRK.no. https://radio.nrk.no/podkast/hele_historien/sesong/trener-og-overgriper/1_bdcfc16c-1220-4e22-8fc1-6c1220fe22d3

- Politiet.no. *Avvergingsplikt og meldeplikt ved vold, overgrep og utnyttning*.
<https://www.politiet.no/rad/overgrep-mot-barn/avvergingsplikt-og-meldeplikt-ved-vold-og-overgrep/>
- Repstad, P. (2018). *Mellom nærhet og distanse*. (3 utg). Universitetsforlagets Metodebibliotek
- Ringdal, K. (2020). *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*. (4 utg). Fagbokforlaget
- Rognerud, A., Brevik, H.M., Paulsen, K.I., Hjorthen, I.R. (2023). "Ingen" spillere varsler:- Mange føler skam. <https://www.nrk.no/sport/ingen-spillere-varsler--mange-foler-pa-skam-1.16407553> Nrk Researchsenteret.
- Schiefløe, P.M. (2019) *Mennesker og samfunn. Innføring i sosiologisk forståelse*. (3 utg). Fagbokforlaget
- Seippel, Ø. (2020) *Idretten som samfunnsliv*. <https://blogg.forskning.no/nih-bloggen/idrett-som-samfunnsliv/1631569>. Blogg.forskning.no
- Shiakou, M., Avgerinos A., Alexopoulos A., Douka S., Tsiatsos T., Rosa B.a., Scharnagl S., Orive N., Carrión I.g., Diaz L.G. (2023). *The Management of Harassment and Abuse in Sports: A European Investigation of the Experts' Opinions*. <https://doi.org/10.1080/24704067.2023.2209875>. Routledge
- Spaaij, R., Oxford, S., Jeanes, R. (2016). *Transforming communities through sport? Critical pedagogy and sport for development*. Vol 21. no. 4
<https://doi.org/10.1080/13573322.2015.1082127>. Routledge.
- Steine, I.M., Winje, D., Nordhus, I. H., Milde, A. M., Bjorvatn, B., Grønli, J., & Pallesen, S. (2016). *Langvarig taushet om seksuelle overgrep: Prediktorer og korrelater hos voksne som opplevde seksuelle overgrep som barn*. Tidsskrift for Norsk Psykologforening, 53.
- Sundgot-Borgen, J., Fasting, K., Brackenridge, C. (2003). *Experiences of Sexual Harassment and Abuse among Norwegian Elite Female Athletes and Nonathletes*. Research Quarterly for Exercise and Sport. <https://doi.org/10.1080/02701367.2003.10609067>. Taylor & Francis Online
- Søftestad, S. (2005). *Fra privat avmakt til tverrfaglig handlekraft*. Universitetsforlaget
- Thoresen, S. & Hjemdal, O.K. (2014). *Vold og voldtekt i Norge En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv*.
https://www.nkvts.no/content/uploads/2015/11/vold_og_voldtekt_i_norge.pdf.
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. NKVTS.no
- Thorkildsen, I.M. (2015). *Du ser det ikke før du tror det. Et kampskrift for barns rettigheter*. Vigmostad og Bjørke
- Tetzchner, S.von. (2020). *Identitet*. <https://snl.no/identitet>. Store Norske Leksikon

- Tjora, A. (2018). *Viten skapt - Kvalitativ analyse og teoriutvikling*. Cappelen Damm Akademisk
- Tveiten, S. (2007). *Den vet best hvor skoen trykker.... Om veiledning i empowermentprosessen*. Fagbokforlaget
- Vertommen, T., van Veldhoven, N. H .S, Hartill, M.J., Van Den Eede, F. (2013), *Sexual harassment and abuse in sport: The NOC*NSF helpline*.
- Vine, C. & Challen, P. (2002). *Gardens of Shame: The Tragedy of Martin Kruze and the Sexual Abuse at Maple Leaf Gardens*. Greystone Books
- Widerberg, K. (2001). *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*. Universitetsforlaget
- Wiik, S. (2022). *Idrettstrener dømt til fengsel i 20 måneder*. <https://www.ba.no/idrettstrener-domt-til-fengsel-i-20-maneder/s/5-8-2091965>. Ba.no
- Wiik, S. (2023). *Dømt for overgrep mot 27 barn og unge: - Skulle vært fjernet fra idretten*. <https://www.ba.no/dommerens-historie/s/5-8-2219808>. Ba.no
- Wiik, S. (2023). *Flere overgrep fant sted etter at idretten mottok varsler. Nå tar flere til orde for å endre systemet*. <https://www.nettavisen.no/sport/flere-overgrep-fant-sted-etter-at-idretten-mottok-varsler-na-tar-flere-til-orde-for-a-endre-systemet/s/5-95-1112226>. Nettavisen.no
- Yates, S. Q. (2022). *Report of the Independent Investigation to the U.S. Soccer Federation Concerning Allegations of Abusive Behavior and Sexual Misconduct in Women's Professional Soccer*. https://www.kslaw.com/attachments/000/009/931/original/King_Spalding_-_Full_Report_to_USSF.pdf. King & Spalding

Figurer:

Figur 1; Alvesson, M. & Skoldberg, K. (2008). *Tolkning och reflektion, vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. s. 212. Lund: Studentlitteratur AB

Figur 2; Tjora, A. (2018). *Viten skapt*. s. 17. Cappelen Akademisk.

Vedlegg:

Vedlegg 1: Meldeskjema 364876

Vedlegg 2: Informasjonsbrev

Vedlegg 3: Intervjuguide

Vil du delta i forskningsprosjektet

“TRYGG PÅ TRENING”

Seksuelle overgrep i idretten

Dialog og samhandling som verktøy når tematikken virker uforståelig og uangripelig

Overordnet problemstilling er: *Hvordan opplever ansvarshavende medlemmer i bredde-idrettslag håndteringen av seksuelle overgrep i sitt idrettslag?*

Studiet tar sikte på å undersøke nærmere:

- 1. Hvilket kunnskapsnivå opplever ansvarshavende medlemmer at breddeidrettslag har i forhold til varsling av seksuelle overgrep?*
- 2. Hvilke mangler opplever ansvarshavende medlemmer at breddeidrettslag har i forhold til håndtering av seksuelle overgrep?*

Dette er et spørsmål til deg om å delta i forskningsprosjektet hvor formålet er å finne ut om undervisning og dialog kan øke kompetansen om seksuelle overgrep i idretten.

Formål

Hovedformålet i denne masteroppgaven er å bryte ned tabuer og gjøre det lettere å snakke om seksuelle overgrep. Idretten har sine varslingskanaler, men vet medlemmene i idrettslag om dette? Gjennom prosjektet Trygg på trening og masteroppgaven ønsker jeg å sette fokus på problematikken og undervise idrettslag i hva seksuelle overgrep er, hvor stor problematikken er på et samfunnsnivå og i idretten. På denne måten gjøre idrettslagene og deres medlemmer tryggere på varsling og håndtering av seksuelle overgrep. Masteroppgaven har som formål å sette fokus på bruken av dialog i undervisningen av seksuelle overgrep i idretten og nytten av dialogen. Noen punkter som dere vil bli spurt om;

- kunnskapen om seksuelle overgrep i idretten?
- hvordan seksuelle overgrep i idretten håndteres ?
- opplevelsen av kunnskapen om seksuelle overgrep i idretten?

Ansvarlig for forskningsprosjektet

Høgskolen på Vestlandet (HVL)

Grunnen til at du blir spurt om deltagelse

Du er trener eller innehar et styreverv/ansvarlig rolle i et idrettslag. Samtidig har du fått undervisning gjennom “Trygg på trening” via ditt idrettslag.

Deltagelse

Det er frivillig å delta i prosjektet. Du kan når som helst trekke ditt samtykke tilbake uten å grunngi hvorfor. Alle opplysninger om deg vil bli anonymisert. Om du ikke vil delta eller om du velger å trekke deg underveis, vil dette ikke ha noen negative konsekvenser for deg.

Prosjektet har valgt å bruke to fokusgrupper hvor den ene gruppen vil telle 8 personer (trenere) og den andre 4 personer (ledere/styremedlemmer). Hver fokusgruppe vil følge en intervjuguide som er identisk. Det vil bli avholdt en gruppe samling pr gruppe, med en tidsavgrensning på 3 timer, adressen for møtene er St Jakobs plass nr 9, 3 etg.

Personvern - oppbevaring og bruk av opplysninger

Før oppstart vil det avklares om hva som ikke kan deles av informasjon i senere tid, utenfor fokusgruppen.

Alle opplysninger vil bli behandlet konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Intervjuene vil bli spilt inn digitalt, om alle samtykker til dette i forkant av intervjuet. Det vil ikke bli registrert navn eller andre personopplysninger av intervjuet. Audioopptaket slettes umiddelbart etter transkripsjon - og transkriberingsprosessen kuttet alle egen-navn og stedsnavn ut - de skrives ikke ned, samt alle andre identitetstype info, som hvor noen jobber e.l.

Hva skjer med materialet etter avsluttet forskningsprosjekt?

Planen er å avslutte prosjektet medio juni 2023, da vil også all dataoppbevaring avsluttes og lydopptak slettes.

Rettigheter

Personopplysninger blir ikke registrert. Du vil hele tiden ha rett til innsyn i forskningsprosjektet, du kan be om retting, sletting og begrensninger. Videre har du rett til dataportabilitet, med det menes retten til få utlevert personopplysninger om deg og gjenbruke disse som du vil på tvers av ulike systemer og tjenester. Du har også rett til å klage til Datatilsynet om dine rettigheter ikke blir fulgt.

Alt undervisningsmateriell og tekster som produseres i prosjektet vil hele tiden være disponibelt for deltakerne.

Har du spørsmål om prosjektet?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet ved Ingrid Onarheim Spjeldnæs (Ingrid.Onarheim.Spjeldnes@hvl.no)
- Vårt personvernombud: Trine Anikken Larsen (Trine.Anikken.Larsen@hvl.no)

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Om du har noen andre spørsmål eller om noe virker uklart kan du ta kontakt med

- Trond Berge Høvik - trond@nokbergen.no

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet TRYGG PÅ TRENING
“Seksuelle overgrep i idretten. Dialog og samhandling som verktøy når tematikken virker
uangripelig og uforståelig” og fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til

å delta i fokusgruppe.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er ferdig transkribert
(medio juni 2023)

Dato og signatur av prosjektdeltaker

Intervjuguide fokusgruppediskusjoner med medlemmer/trenere/ledere i idrettslag

1. Seksuelle overgrep i idretten

- Hvor stor tenker du at denne problematikken er i idretten?
- Hva vet dere om etiske retningslinjer? Vet du om det finnes slikt i ditt idrettslag og hvor man kan finne en slik plan?
- Hva vet du om beredskapsplan? Finnes slikt i ditt idrettslag og hvor man kan finne en slik plan?

2. Hvilken kunnskap har du om seksuelle overgrep?

- Hva vet dere om forebygging av seksuelle overgrep i idretten?
- Hvor fikk dere kunnskap om problematikken fra?
- Hvordan opplevde dere at kunnskapen ble formidlet?
- Er seksuelle overgrep noe som blir snakket om i dine omgivelser?
- Om ja - hva snakker dere om?
- Om nei - hvorfor snakker dere ikke om det?
- Vet du hvordan og hvem du skal kontakte om du har spørsmål om seksuelle overgrep?

3. Har dere hørt om episoder om seksuelle overgrep i deres idrettslag?

- Om du har opplevd å treffe noen som har erfart seksuelle overgrep, var dette i idrettssammenheng?
- Om dere har opplevd å treffe noen som har erfart seksuelle overgrep, hva gjorde dere da?
- Om du skulle kommet i en situasjon hvor en av dine nærmeste/venner/bekjente hadde fortalt deg om sine erfaringer -hvordan tror du at du ville reagert og hva ville du sagt til vedkommende?
- Trygg voksen - hva ligger du i det utsagnet?
- Trygge barn - hva ligger du i det utsagnet?

4. Håndtering av seksuelle overgrep i idrettslaget.

- Om du mener idrettslaget har gode nok rutiner på håndtering av problematikken, kan du grunngi hvorfor?
- Om du mener idrettslaget ditt ikke har gode nok rutiner for å håndtere problematikken, hva kan gjøres bedre?
- For at DU skal føle deg trygg på at DU ikke kommer i situasjoner som kan bli uavklarte eller straffbare - hva bør da opplysningene/rutinene bære preg av?
- "Gråsoner" er et uttrykk som ofte blir brukt - hva mener du ligger i det utsagnet? Har du noen eksempler på gråsoner i forhold til kontakt mellom trener og utøver?
- Avvergeplikt - hva ligger i det begrepet?

Meldeskjema

Referansenummer

364876

Hvilke personopplysninger skal du behandle?

- Navn (også ved signatur/samtykke)
- Lydopptak av personer

Prosjektinformasjon

Prosjekttittel

TRYGG PÅ TRENING Seksuelle overgrep i idretten Dialog og samhandling som verktøy når tematikken virker uangripelig og uforståelig.

Prosjektbeskrivelse

Få en forståelse om dialog og undervisning skaper bedre handlingsrom og forståelse for seksuelle overgrep i idretten

Begrunn hvorfor det er nødvendig å behandle personopplysningene

Prosjektet får bare personopplysninger ved at respondentene underskriver samtykkeerklæring. Andre personopplysninger vil ikke bli etterspurt.

Prosjektbeskrivelse

[Prosjektskisse ny.pdf](#)

Ekstern finansiering

Ikke utfyllt

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Trond Berge Høvik, trond@nokbergen.no, tlf: 90829916

Behandlingsansvar

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for helse- og sosialvitenskap / Institutt for velferd og deltaking

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Ingrid Onarheim Spjeldnæs, Ingrid.Onarheim.Spjeldnes@hvl.no, tlf: 41630167

Skal behandlingsansvaret deles med andre institusjoner (felles behandlingsansvarlige)?

Nei

Utvalg 1

Beskriv utvalget

Trenere i idrettslag som har gjennomgått Trygg på treningen-undervisningen

Beskriv hvordan rekruttering eller trekking av utvalget skjer

25 idrettslag som har gjennomgått Trygg på trening, trekkes ut og kontaktes via informasjonsbrev. Idrettslagene trekkes vilkårlig ut av en representant ved Vestland Idrettskrets. 8 trenere trekkes så vilkårlig ut fra utvalget som gir tilbakemelding om at de ønsker å delta i

prosjektet.

Alder

18 - 70

Personopplysninger for utvalg 1

- Navn (også ved signatur/samtykke)
- Lydopptak av personer

Hvordan samler du inn data fra utvalg 1?

Gruppeintervju

Vedlegg

[Intervjuguide ny.pdf](#)

Grunnlag for å behandle alminnelige kategorier av personopplysninger

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Informasjon for utvalg 1

Informerer du utvalget om behandlingen av personopplysningene?

Ja

Hvordan?

Skriftlig informasjon (papir eller elektronisk)

Informasjonsskriv

[Informasjonsbrev 2.pdf](#)

Utvalg 2

Beskriv utvalget

4 ledere/styremedlemmer fra idrettslag som har deltatt i TpT undervisningen

Beskriv hvordan rekruttering eller trekking av utvalget skjer

25 idrettslag vil få tilsendt forespørsel om å delta i prosjektet, der vil da trekkes ut 4 vilkårlige respondenter av de idrettslagene som gir positiv tilbakemelding

Alder

18 - 70

Personopplysninger for utvalg 2

- Navn (også ved signatur/samtykke)

Hvordan samler du inn data fra utvalg 2?

Gruppeintervju

Vedlegg

[Intervjuguide ny.pdf](#)

Grunnlag for å behandle alminnelige kategorier av personopplysninger

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Informasjon for utvalg 2

Informerer du utvalget om behandlingen av personopplysningene?

Ja

Hvordan?

Skriftlig informasjon (papir eller elektronisk)

Informasjonsskriv

Tredjepersoner

Skal du behandle personopplysninger om tredjepersoner?

Nei

Dokumentasjon

Hvordan dokumenteres samtykkene?

- Manuelt (papir)

Hvordan kan samtykket trekkes tilbake?

Ved kontakt med masterstudent - i skriftlig eller muntlig form.

Hvordan kan de registrerte få innsyn, rettet eller slettet personopplysninger om seg selv?

Ved forespørsel vil alle respondenter få innsyn i registrerte opplysninger

Totalt antall registrerte i prosjektet

1-99

Tillatelser

Skal du innhente følgende godkjenninger eller tillatelser for prosjektet?

Ikke utfyllt

Behandling

Hvor behandles personopplysningene?

- Private enheter

Retningslinjer/tillatelse til å behandle opplysninger på private enheter

[Privat enhet.pdf](#)

Hvem behandler/har tilgang til personopplysningene?

- Prosjektansvarlig
- Student (studentprosjekt)

Tilgjengeliggjøres personopplysningene utenfor EU/EØS til en tredjestat eller internasjonal organisasjon?

Nei

Sikkerhet

Oppbevares personopplysningene atskilt fra øvrige data (koblingsnøkkel)?

Ja

Hvilke tekniske og fysiske tiltak sikrer personopplysningene?

- Personopplysningene anonymiseres fortløpende

Varighet

Prosjektperiode

01.12.2022 - 15.06.2023

Hva skjer med dataene ved prosjektslutt?

Data slettes (sletter rådataene)

Vil de registrerte kunne identifiseres (direkte eller indirekte) i oppgave/avhandling/øvrige publikasjoner fra prosjektet?

Nei

Tilleggsopplysninger